Provincie Noord-Brabant

Omgevingsverordening Noord-Brabant-regelwijziging 2

Nota van inspraak en wijziging

Vastgesteld
Gedeputeerde Staten
Datum
23 september 2025

Inhoudsopgave

Inleiding **3**

1 Algemene reacties **4**

2 Rechtstreeks werkende regels **8**

2.1 Ammoniakemissie-eisen *8*

2.2 Niet meer benutten van latente ruimte *10*

2.3 Gevolgen intrekkingsbeleid voor specifieke situaties *28*

3 Werkingsgebieden **39**

4 Nota van wijziging **42**

5 Bijlage (overzicht insprekers per adviesbureau)

Inleiding

Ontwerp TAM-Omgevingsverordening Noord-Brabant– regelwijziging 2
Op 20 mei 2025 hebben wij het ontwerp vastgesteld van de TAM-Omgevingsverordening Noord-Brabant– regelwijziging 2. Dit ontwerp heeft gedurende zes weken ter visie gelegen van 23 mei tot en met 3 juli ten behoeve van het indienen van een zienswijze.
Er is door (of namens) 248 personen of organisaties gereageerd. Wij hebben alle ingekomen reacties, ook als die buiten de termijn zijn ingekomen, betrokken in de afweging.

Leeswijzer
De ingekomen reacties op de ontwerpwijziging zijn thematisch samengevat en van een reactie voorzien. Hierdoor zijn zienswijzen waarin meerdere onderwerpen naar voren zijn gebracht soms verspreid in dit document behandeld.

Het merendeel van de ingekomen zienswijzen heeft betrekking op het voornemen regels op te nemen die zich richten op het niet langer mogen benutten van latente ruimte, die gedurende een langere periode niet is gebruikt, voor het oprichten van een stal of bij niet meer in werking zijnde bedrijven. Voordat wij deze zienswijzen beoordelen, geven wij in paragraaf 2.2.1 een onderbouwing voor het opnemen van deze algemene regels. Daarna komen de thematisch geordende zienswijzen aan bod. De onderbouwing zoals opgenomen in paragraaf 2.2.1 maakt integraal onderdeel uit van de beoordeling van alle zienswijzen opgenomen in paragraaf 2.2.

Diverse instanties hebben (grotendeels) gelijkluidende zienswijzen ingediend namens hun cliënten. Wij beschouwen deze als 1 zienswijze. Wij hebben die in deze nota van zienswijzen opgenomen onder de naam van het indienende kantoor. In de bijlage is een lijst opgenomen van cliënten namens wie de zienswijze is ingediend.
De onderdelen van de zienswijze die alleen betrekking hebben op een specifieke cliënt zijn behandeld in paragraaf 2.3 De zienswijzen zijn daarbij herleidbaar naar de betreffende cliënt opgenomen.

Vanwege privacywetgeving zijn de namen van particuliere indieners van zienswijzen niet vermeld. Indieners van een zienswijze hebben bericht ontvangen hoe zij hun zienswijze makkelijk kunnen terugvinden.
De zienswijzen beoordelen wij als niet gegrond tenzij expliciet is opgenomen dat wij een zienswijze gegrond achten.

Wijzigingen
De ingekomen reacties geven op onderdelen aanleiding tot aanpassing van het ter visie gelegde ontwerp. Voorstellen tot aanpassing van het ontwerp zijn concreet benoemd. Alle wijzigingen die wij voorstellen ten opzichte van de ontwerp TAM-Omgevingsverordening – regelwijziging 2 (dus inclusief de ambtshalve wijzigingen) zijn in hoofdstuk 4 van deze Nota van inspraak en wijziging opgenomen.

Sinds de tervisielegging van de ontwerpwijziging is de Omgevingsverordening Noord-Brabant vastgesteld en bekend gemaakt (Provinciaal Blad 2025-13146). Regelwijziging 2 wordt als wijziging van die Omgevingsverordening vastgesteld en bekendgemaakt.

De ‘Nota van inspraak en wijziging Omgevingsverordening Noord-Brabant – regelwijziging 2’ maakt deel uit van het besluit tot vaststelling van de Omgevingsverordening Noord-Brabant – regelwijziging 2.

1 Algemene reacties

1.1.1 Openbaarheid

Indiener(s): Agrifirm (zie bijlage), inspreker (6152995)

Samenvatting
Inspreker verzoekt er voor zorg te dragen dat gegevens van de indieners van de zienswijzen niet openbaar worden. Veehouders worden te vaak door milieuactivisten geconfronteerd met informatie die in vertrouwen aan de overheid is verstrekt. De informatie uit de zienswijzen moet daarom vertrouwelijk worden behandeld.

Reactie
Vanuit het Verdrag van Aarhus geldt dat alle milieu-informatie openbaar is. Voorts maken de zienswijzen deel uit van het dossier van de TAM-Omgevingsverordening Noord-Brabant – regelwijziging 2. Wij maken de zienswijzen niet actief openbaar maar informatie kan opgevraagd worden. Indien dat het geval is, moeten wij met toepassing van de richtlijnen die daarvoor bestaan, de gevraagde informatie beschikbaar stellen.

1.1.2 Mondelinge of schriftelijke toelichting

Indiener(s): Arvalis (zie bijlage)

Samenvatting
Insprekers beroepen zich op een ‘recht‘ om de ingediende zienswijze mondeling dan wel schriftelijk toe te mogen lichten.

Reactie
Wij wijzen (de vertegenwoordiger) van insprekers er op dat er geen ‘recht’ bestaat om een zienswijze mondeling of schriftelijk toe te lichten.
Wel wijzen wij hen op de mogelijkheid om in te spreken bij Provinciale Staten. Alle insprekers worden op die mogelijkheid gewezen als wij hen op de hoogte stellen van de vaststelling van de nota van inspraak en wijziging.

1.1.3 Recht op aanvulling

Indiener(s): Boskamp-Willems (6155878), Boskamp-Willems (6155881)

Samenvatting
Insprekers beroepen zich op een ‘recht’ om de zienswijze nader aan te vullen.

Reactie
Wij wijzen (de vertegenwoordiger) van insprekers er op dat er geen ‘recht’ bestaat om zienswijzen buiten de gestelde termijn nader aan te vullen. De ontwerpwijziging heeft conform de wettelijke bepalingen gedurende een periode van zes weken ter visie gelegen. Gedurende die termijn kan eenieder zienswijzen en aanvullingen daarop indienen. Het verlengen van de termijn is niet wenselijk omdat dat besluitvormingstrajecten vertraagt.

1.1.4 Verbodsbepaling wildcrossen

Indiener(s): Meierijstad (6154468)

Samenvatting
Inspreker verzoekt om algemene regels op te nemen die wildcrossen in het buitengebied verbieden. Daarbij verzoekt inspreker om ook aandacht te schenken aan het begrip ‘weg’.

Reactie

Deze reactie richt zich niet tegen een voorgestelde wijziging zodat wij dit niet bij onze besluitvorming kunnen betrekken. Wel treden wij graag met inspreker en de diverse partners van Samen Sterk in Brabant in overleg over de problematiek.

1.1.5 Zonering gewasbeschermingsmiddelen

Indiener(s): Meierijstad (6154468)

Samenvatting

Inspreker verzoekt om een zonering in de verordening op te nemen voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen rondom gevoelige gebouwen en gevoelige locaties. Hierbij vraagt inspreker aandacht voor het feit dat vergunningen of ontheffingen niet voor onbepaalde tijd verleend worden zodat op basis van nieuwe kennis of inzichten ingegrepen kan worden.

Reactie

Deze reactie richt zich niet tegen een voorgestelde wijziging zodat wij dit niet bij onze besluitvorming kunnen betrekken. Voorts zijn wij van mening dat het, gelet op de bevoegdheidsverdeling zoals neergelegd in de Omgevingswet, primair de taak en verantwoordelijkheid is van de gemeenten om zoneringen rondom kwetsbare functies op te nemen in het omgevingsplan. Vanuit de Omgevingswet is het daarbij de bedoeling om dergelijke zoneringen op kaart inzichtelijk te maken. Het omgevingsplan is daartoe het meest geëigende instrument. Bovendien beschikt de provincie ook niet over die concrete kennis. Het werken met algemene regels en vaste afstandsnormen leidt tot onduidelijkheid en discussies over waar wel/geen gevoelige gebouwen of locaties aanwezig zijn, hoe de afstand precies moet worden gemeten etc. Dat levert rechtsonzekerheid op voor de adressant en is daarom niet wenselijk.
Met inspreker vinden wij een gezonde en veilige leefomgeving voor onze inwoners van groot belang. Daarom werken wij vanuit het Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen aan diverse acties rondom de inzet van gewasbeschermingsmiddelen. In het actieplan hebben wij ook aangegeven dat wij gemeenten willen ondersteunen bij het reguleren van gewasbeschermingsmiddelengebruik. Gelet daarop hebben wij hiervoor aandacht gevraagd in het VNG-traject SPRONG, waarin gemeenten onder leiding van een deskundige samenwerken aan de totstandkoming van een regelbibliotheek voor het omgevingsplan en dat wij ondersteunen. Het is uiteraard aan de deelnemende gemeenten om te bezien of zij dat ook oppakken.

1.1.6 Beleidsmatige ruimte voor concreet initiatief

Indiener(s): Moduguard BV (6142895)

Samenvatting

Inspreker verzoekt om beleidsruimte voor de ontwikkeling van een woningbouwconcept op een concrete locatie. De ontwikkeling sluit aan bij de doelstelling van een TAM-regeling en is gericht op tijdelijkheid, algemeen belang en maatschappelijk initiatief.
Concepten die bijdragen aan die doelen moeten uitgesloten worden van locatie-specifieke beperkingen. Voorts moet geregeld worden dat de plannen kunnen worden afgestemd met de betrokken gemeente.

Reactie

De beoordeling van concrete initiatieven ligt bij de desbetreffende gemeente. Zij moeten afwegen of zij een initiatief vanuit een evenwichtige toedeling van functies aan locaties aanvaardbaar vinden gelet op het door hen te voeren beleid, bijvoorbeeld zoals neergelegd in de Omgevingsvisie en het omgevingsplan (van rechtswege) en rekening houdend met de instructieregels van het Rijk en onze verordening. Wij vinden het daarbij niet wenselijk om op voorhand algemene uitzonderingen op te nemen voor initiatieven. Ook dergelijke initiatieven

kunnen strijd geven met Rijks-, provinciale- of gemeentelijke belangen. Het is daarom altijd wenselijk om afhankelijk van welke belangen er spelen per gebied en initiatief een afweging te maken. Overigens staat TAM voor Tijdelijk Alternatieve Maatregel. Dit zijn tijdelijke mogelijkheden voor overheden om instrumenten onder oud recht in te zetten onder de Omgevingswet.
Tot slot kunnen wij afstemming en overleg met een gemeente niet afdwingen. Voor zover bij ons bekend is dat in het algemeen ook niet nodig en zijn gemeenten meer dan bereid gesprekken te voeren met initiatiefnemers over plannen die bijdragen aan de door hen gestelde doelen.

1.1.7 Persoonlijke benadering

Indiener(s): inspreker (6151145), inspreker (6152865)

Samenvatting
Inspreker vindt het niet fatsoenlijk dat zij niet persoonlijk zijn benaderd nu de ontwerpwijziging verstrekkende gevolgen heeft voor hun situatie.

Reactie
Kenmerk van een algemene regel is dat deze zicht richt tot eenieder. Het is dan niet mogelijk om al die personen persoonlijk te benaderen. Juist daarom schrijft de wetgever voor hoe dergelijke regels bekend gemaakt moeten worden zodat iedereen daar kennis van kan nemen. Daarnaast hebben wij via onze website en persberichten geprobeerd eenieder van ons voornemen op de hoogte te stellen.
Tot slot zullen wij ook na de vaststelling van de algemene regels alles in het werk te stellen om eenieder op de hoogte te brengen van de vastgestelde regels.

1.1.8 Nummering van artikelen

Indiener(s): Rombou (zie bijlage)

Samenvatting
Er worden nieuwe artikelen ingevoerd zonder dat andere artikelen hernummerd worden. Het is voor de praktijk onhandig als artikelnummers wijzigen.

Reactie
Wij zijn het met inspreker eens dat het wenselijk is dat artikelnummers stabiel blijven. Dat is bij deze wijziging ook het geval doordat artikelen 3.103 en 3.104 bij een eerdere wijziging waren vervallen en dus als gereserveerd zijn opgenomen in de vigerende regeling.

1.1.9 Definities mest

Indiener(s): Rombou (zie bijlage)

Samenvatting
De term mestbewerking wordt niet in het Bal gebruikt. Alle behandeling van mest boven een capaciteit van 25.000 m3 valt onder grootschalige mestverwerking.

Reactie
Het klopt dat in het Besluit activiteiten leefomgeving voor de *milieubelastende activiteit* (mba) wordt gesproken over grootschalige mestverwerking als er sprake is dat op een locatie meer dan 25.000 m3 ton mest wordt behandeld die afkomstig is van een andere locatie.
De instructieregels in deze verordening gaan niet (alleen) over die mba maar over de gebruiksfunctie die in het omgevingsplan wordt gereguleerd. De regels richten zich daarbij op alle behandeling van mest afkomstig van een andere locatie, dus ook de gevallen waarbij minder dan 25.000 m3/jaar wordt behandeld (behoudens de uitzondering die voor samenwerkende melkveehouders is opgenomen). Het gebruik van de term mestverwerking

is vanuit de meststoffenwet voorts voorbehouden aan mest die volgens de daartoe gestelde regels is gehygiëniseerd (zie nvwa).
Gelet op bovenstaande en om verwarring te voorkomen, hanteren wij daarom de term mestbewerking. Inhoudelijk sluiten wij daarbij zoveel mogelijk aan bij de verdeling in landelijke regelgeving.

1.1.10 Beëindigingsregelingen agrarische bedrijven (artikel 5.76)

Indiener(s): Reusel-de Mierden (6140447)

Samenvatting
In het derde lid wordt gesproken over het ‘verkleinen’ van het bouwperceel tot een bij de functie passende omvang. Dit impliceert dat het bouwperceel altijd verkleind moet worden. In de praktijk is dat niet altijd nodig of wenselijk. Inspreker verzoekt de regeling te wijzigen en het woord ‘aanpassen’ te gebruiken. Daarmee wordt meer flexibiliteit geboden.

Reactie
Op deze manier wordt het mogelijk om ook een vormverandering van het bouwvlak mogelijk te maken. In sommige gevallen kan dat wenselijk zijn en kan daarmee sprake zijn van een passend bouwvlak voor de nieuwe ontwikkeling. Wij stellen daarom voor om de regeling hierop aan te passen.

Wijziging:
In artikel 5.76, derde lid (nieuw) wordt de passage ‘te verkleinen’ vervangen door ‘aan te passen’.

2 Rechtstreeks werkende regels

2.1 Ammoniakemissie-eisen

2.1.1 Verlenging termijn

Indiener(s): Rombou (zie bijlage), ZLTO (6142856)

Samenvatting

Er zijn onvoldoende wetenschappelijk bewezen en toepasbare technieken om aan de eisen uit de Omgevingsverordening te voldoen. Dat is op 1 juli 2026 naar verwachting niet anders. Het verlengen van de termijn met een half jaar is onvoldoende.
Het is naar de mening van inspreker effectiever om naar de hele bedrijfsvoering van een melkrundveehouderij te kijken, zoals managementmaatregelen, het voerspoor, dagontmesting en een stikstofstripper.

Reactie

Er zijn diverse huisvestingssystemen die voldoen aan de eisen die in de omgevingsverordening zijn opgenomen. Daarnaast vinden wij het gelet op de zorgwekkende toestand van de Brabantse natura 2000-gebieden niet opportuun om af te zien van het vasthouden aan deze passende maatregel.

2.1.2 Sluit aan op bouwsteen van LTO en IPO

Indiener(s): ZLTO (6142856)

Samenvatting

Ook inspreker vindt het van belang dat er weer vergunningen verleend kunnen worden, niet alleen voor de agrarische sector maar voor de hele samenleving. LTO heeft daarom samen met IPO een bouwsteen ontwikkeld om uit de stikstofcrisis te komen. Een plan dat ook goed aansluit bij de maatregelen en voornemens van het Rijk. Naast aanpassing van wetgeving staat een geborgde emissiereductie centraal met bedrijfsemissiedoelen. Inspreker verzoekt om bij dat plan aan te sluiten. Het is van belang om ondernemers handelingsperspectief te bieden en vervolgens daar een termijn aan te stellen.
Tot slot: bij het sluiten van het convenant was het doel om in 2028 gemiddeld 1500 mol in De Peel te halen. Omdat we dat niet dreigden te halen zijn de eisen in 2017 aangescherpt. Uit de meest recente Aerius-berekeningen blijkt nu dat de stikstofdepositie op De Peel gemiddeld 1355 mol is. Dit zal verder dalen vanwege het verlies van derogatie en effect van de opkoopregelingen. Een reden te meer om aan te sluiten bij landelijk beleid.

Reactie

Wij zien goede punten in het Bouwstenendocument stikstofreductie landbouw. Het is lovenswaardig dat er een handreiking wordt gedaan richting Rijk om gezamenlijk te komen tot een aanpak die langjarig perspectief kan bieden en die een bouwsteen biedt ter versterking van het Startpakket van de Ministeriele Commissie voor Economie en Natuurherstel (MCEN). Tegelijkertijd voorzien we ook nog enkele onzekerheden over een goede borging van enkele maatregelen. We zijn daarom nog aan het bekijken in hoeverre we gebruik kunnen maken van deze aanbevelingen.
Op dit moment zijn wij van mening dat het nog niet mogelijk is (juridisch houdbare) vergunningen met doelvoorschriften te verlenen. Naast de nog onvoldoende beschikbaarheid van een betrouwbare en geborgde meettechniek en de daarmee samenhangende hoge kosten om betrouwbaar te kunnen meten, denken wij op basis van jurisprudentie dat voor een natuurtoestemming bij vergunningverlening voldoende zekerheid geboden moet kunnen worden dat een emissieplafond niet wordt overschreden. Dit houdt vooralsnog in dat een aanvraag moet voorzien in toepassing van middelen en maatregelen waarvan met voldoende zekerheid vastgesteld kan worden dat de beoogde reductie kan worden behaald.

Dit geldt niet alleen voor een innovatieve techniek of maatregel, maar ook voor de overige activiteiten. Daarnaast staat vooraf niet vast of een bedrijf geschikt is om betrouwbaar te kunnen meten. Voor de milieubelastende activiteiten is doelsturing nog verder buiten bereik, het ontbreekt aan meetinstrumenten voor de relevante componenten zoals geur en fijnstof.

In het geval van doelsturing is het de bedoeling dat de veehouder keuzevrijheid en handelingsperspectief heeft in de toepassing van diverse technieken en maatregelen om aan het emissiedoel te voldoen. Op dit moment wordt nog veel ervaring opgedaan met continu meten en berekenen van ammoniakemissies. De systemen zijn nog niet praktijkrijp genoeg om generiek in te zetten voor doelsturing. Wij zetten stevig in op het tijdig operationeel krijgen van doelsturing, dit vergt desalniettemin nog geruime tijd.

Ten aanzien van de beoogde reductie uit het Convenant merken wij op dat dit doel in 2009 is gesteld, maar dat inmiddels uit de Natuurdoelanalyses blijkt dat de overbelasting van stikstofdepositie op voor stikstofgevoelige habitats dusdanig groot is, dat de instandhoudingsdoelen van de meeste Natura 2000-gebieden niet kunnen worden bereikt zonder aanvullende maatregelen en dat ook (dreigende) verslechtering veelal niet valt uit te sluiten. Met name dit laatste betekent dat wij wettelijk verplicht zijn om binnen afzienbare termijn te komen tot passende maatregelen om de (dreigende) verslechtering te stoppen. Daarmee is ook duidelijk dat het oorspronkelijke doel uit 2009 niet meer toereikend is in het kader van de huidige stikstofproblematiek.

2.1.3 Vergunningaanvraag voor 1 oktober

Indiener(s): ZLTO-Kalverenhouderij (6151859)

<u>Samenvatting</u>
Het uitstel van een half jaar is te krap. Dat betekent dat ondernemers voor 1 oktober 2025 een vergunning moeten aanvragen om risico's te beperken. Dat is niet haalbaar. Er zijn nog steeds geen innovatieve stalsystemen beschikbaar, reden waarvoor u in het bestuursakkoord de termijn heeft verlengd. Ondanks grote inspanningen komen innovaties niet van de grond, simpelweg omdat gemeenten en provincie niet in staat zijn ze te vergunnen. Ook het Regie-orgaan versnellen innovaties veehouderij kan geen doorbraak veroorzaken. De sector ziet kansen voor brongerichte systemen en toevoegmiddelen, maar zonder erkenning staat ze met lege handen. De sector ziet ook kansen voor voer- en managementmaatregelen. Daarvoor is een afrekenbare stoffenbalans nodig. Het Rijk werkt daaraan maar die is er nog niet.
Daar komt de problematiek van de Rendac-uitspraak nog bovenop. Het Rijk moet daaraan werken, echter het kabinet is gevallen. Kortom de verschuiving van de datum is onvoldoende.
Aan de andere kant dalen de landbouwemissies hard in Brabant door stoppers en het verlies van de derogatie. Dat geeft ruimte om aan te sluiten bij het landelijk beleid.

<u>Reactie</u>
De ammoniakemissie-eisen voor de kalverhouderijsector zijn eerder al verschoven in de hoop dat het Rijk zou komen met juridisch houdbare oplossingen om weer over te kunnen gaan tot vergunningverlening. Helaas zijn die oplossingen er nog altijd niet. Wij doen er echter alles aan om Brabant open te houden en juridisch houdbare vergunningen te kunnen verlenen. Gelet op onze plicht om maatregelen te treffen vanwege de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden, zijn wij van mening dat het nodig is en blijft dat verouderde huisvestingssystemen worden aangepast.
Voor de volledigheid verwijzen wij nog naar de (herziene) Routekaart veehouderij, zoals door Gedeputeerde Staten is vastgesteld.

2.2 Niet meer benutten van latente ruimte

2.2.1 Algemene onderbouwing van het opnemen van maatwerkregels

In de Statenmededeling ‘Intrekkingsbeleid voor natuurtoestemmingen’ van 12 november 2024, hebben wij aangekondigd dat wij ongebruikte stikstofruimte in natuurtoestemmingen willen intrekken bij zowel veehouderijbedrijven als industriële bedrijven. Het intrekken van deze ongebruikte ruimte maakt deel uit van de Brabantse Ontwikkelaanpak 2.0. Met deze aanpak zetten we in op vermindering van de stikstofuitstoot in Noord-Brabant. Het intrekken van de ongebruikte ruimte is een noodzakelijke, preventieve passende maatregel, die verdere feitelijke toename van de stikstofdepositie voorkomt en voorkomt dat het effect van andere reducerende maatregelen teniet wordt gedaan. Het beleidsvoornemen is op 27 december 2024 formeel bekendgemaakt in het Provinciaal Blad.

Voor veehouderijen hebben wij aangekondigd om via algemene regels in de omgevingsverordening beperkingen te stellen aan het gebruik van latente ruimte bij veehouderijen. Het ontwerp van de TAM-Omgevingsverordening Noord-Brabant – regelwijziging 2, die wij op 20 mei jl hebben vastgesteld, geeft invulling aan dat voornemen.

De wettelijke grondslag voor het stellen van regels staat in artikel 4.6 Omgevingswet (Ow) in samenhang met artikel 11.7 en 11.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Met het vaststellen van maatwerkregels geven wij duidelijkheid over wat in ieder geval onder de specifieke zorgplicht van artikel 11.6 van het Bal valt. Gelet op het stelsel voor gebiedsbescherming is dit een passende maatregel, gericht op het tegengaan van verslechtering van Natura 2000-gebied. De maatwerkregels zijn daarbij gebaseerd op artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn waarin de verplichting voor het bevoegd gezag is opgenomen om verslechtering van Natura 2000-gebieden tegen te gaan. Dit betreft een andere verplichting dan die in het eerste lid van voornoemd artikel staat en waarin de verplichting is opgenomen om instandhoudingsmaatregelen te treffen voor Natura 2000-gebieden.
Het benutten van latente ruimte kan feitelijk een toename van stikstofemissies geven waardoor een verslechtering van Natura 2000-gebied kan optreden. Dit wil de provincie gelet op de wettelijke verplichting voorkomen en daarom is het stellen van maatwerkregels noodzakelijk.

In de ontwerpregeling hebben wij gekozen voor een termijn van drie jaar waarin de ruimte uit de natuurtoestemming voor het oprichten van een dierenverblijf of het gebruiken van de toestemming voor de exploitatie van een veehouderij feitelijk niet is benut. Hierbij is aansluiting gezocht bij jurisprudentie en de wettelijke regeling inzake passieve risico-aanvaarding die in artikel 15.6 van de Omgevingswet is opgenomen. Hoewel deze regeling niet rechtstreeks van toepassing is op het stellen van algemene regels, geeft dat artikel wel een belangrijke indicatie dat als een ondernemer gedurende een periode van drie jaar geen actie onderneemt om toegekende mogelijkheden te benutten, het risico dat die toegekende mogelijkheid niet langer benut kan worden voor hem is.
In de ontwerpregeling hebben wij voorts aan ondernemers een ruime periode van 1,5 jaar geboden om de vigerende natuurtoestemming alsnog te realiseren. Als iemand een natuurtoestemming heeft verkregen die hij wenst te realiseren, is een termijn van 3 jaar alleszins redelijk om ook de overige toestemmingen te verkrijgen en is een termijn van 1,5 jaar voorafgaand aan de inwerkingtreding om tot realisatie over te gaan ook alleszins redelijk te noemen. Dit ook afgezet tegen de wettelijke termijn van 1 jaar op grond waarvan niet gerealiseerde omgevingsvergunningen kunnen worden ingetrokken zoals opgenomen in de wet (artikel 5.40 Omgevingswet).

Wij realiseren ons echter ook de ingewikkelde en vaak onzekere situatie waarin ondernemers zich bevinden. Bovendien is er sinds ons besluit van 17 december 2024 sprake van (aanzienlijk) gewijzigde omstandigheden. Hierdoor is de vraag gerezen of er nog steeds een noodzaak bestaat om met het stellen van maatwerkregels te voorkomen dat niet gerealiseerde of benutte ruimte wordt ingezet. Een belangrijke wijziging is opgetreden door de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van 18 december 2024 (ECLI:NL:RVS:2024:4909/4929) waardoor voor intern salderen (weer) een vergunningplicht geldt. De (grote) implicaties van deze uitspraken worden steeds duidelijker.

Voor een deel van de veehouderijen waarvoor de regeling zou gaan gelden, betekent deze uitspraak dat zij een vergunningaanvraag moeten doen als zij de ruimte uit de natuurtoestemming willen inzetten voor interne saldering. Voor veehouderijen die de ruimte uit hun milieutoestemming niet gerealiseerd hebben, betekent de uitspraak dat die ruimte in het kader van interne saldering van rechtswege is vervallen en niet mag worden ingezet als mitigerende maatregel in de passende beoordeling. Hiermee is een gedeelte van ons gewenste doel reeds behaald. Er is echter nog steeds een groep veehouders die de eerder vergunde activiteiten rechtstreeks, zonder vergunningplicht, kan realiseren. Hoewel die groep aanzienlijk kleiner is geworden dan ten tijde van ons besluit van 17 december 2024, is verslechtering van de Natura 2000-gebieden waarvoor wij verantwoordelijk zijn niet uitgesloten. Daardoor is het naar onze mening nog steeds noodzakelijk en wettelijk onze plicht om maatregelen te treffen.

Ten opzichte van ons besluit van december 2024 zien wij onder andere vanwege deze uitspraak meer opties om invulling te geven aan onze verplichting. De groep veehouderijen waarvoor acuut handelen is vereist, is door voornoemde uitspraak kleiner geworden. Daardoor zien wij ook een mogelijkheid om het gebruik van niet gerealiseerde (of benutte) ruimte in de natuurtoestemming te beperken met meer ruimte voor individueel maatwerk. Dat komt ook tegemoet aan de ingekomen zienswijzen waarbij veel insprekers specifieke omstandigheden naar voren hebben gebracht waarin de ontwerpregeling, naar hun mening, onevenredige gevolgen zou hebben en daardoor mogelijk in strijd komt met artikel 1 van het Eerste protocol van het EVRM.

Daarom hebben wij bezien hoe wij de regeling zo vorm kunnen geven dat zowel recht wordt gedaan aan onze plicht om verslechtering van Natura 2000-gebieden tegen te gaan én aan de inbreng van insprekers dat een individuele afweging van belangen nodig is. Dat heeft geleid dat wij aan PS willen voorstellen de regeling gewijzigd vast te stellen, waarin wij een combinatie van maatwerkregels en individuele benadering voorstaan. Hieronder gaan wij op drie elementen van die aanpak in.

<u>Maatwerkregels</u>
Vanwege ons wettelijke plicht zijn en blijven wij van mening dat het nodig is om verslechtering van Natura 2000-gebieden te voorkomen doordat langdurig ongebruikte ruimte, die blijkbaar niet nodig is voor de bedrijfsvoering, alsnog wordt ingezet. Bovendien vinden wij het ook niet uit te leggen naar initiatiefnemers die op allerlei manieren proberen om hun initiatief wel te realiseren, dat er elders ‘ongebruikte stikstofruimte op de plank ligt’. Wij houden daarom vast aan het vaststellen van maatwerkregels die een handelingsverbod inhouden voor het oprichten of in gebruik nemen van een dierenverblijf in gevallen waar gedurende drie jaar of langer geen gebruik is gemaakt van de daartoe verleende natuurtoestemming. Een voordeel van het stellen van maatwerkregels ten opzichte van (alleen) een individuele benadering is dat de maatwerkregels voor alle veehouderijen waar het omgaat, op een gelijk moment ingaan.

<u>Individuele benadering</u>
Aan de andere kant zien wij ook dat er situaties kunnen zijn waarin algemene maatwerkregels in het individuele geval onredelijk kunnen uitvallen. Dit kan opgelost worden

door groepen te identificeren waarvoor de regeling onredelijk kan uitvallen en die uit te zonderen van het handelingsverbod. Nadeel is dat het effect van de regeling daarmee ook minder wordt doordat ook veehouders worden uitgezonderd waarvoor de uitzondering wellicht niet nodig is. Een andere mogelijkheid is om te kiezen voor een individuele benadering van veehouders door op grond van artikel 8.103 Besluit kwaliteit leefomgeving over te gaan tot (gedeeltelijke) intrekking van de natuurtoestemming.

Wij stellen daarom voor om aanvullend op het tijdelijke handelingsverbod, over te gaan tot een individuele benadering. Nu de groep waarvoor acuut handelen nodig is beperkt(er) is geworden, is die optie haalbaar en uitvoerbaar geworden. Voor de groep ondernemers die vanwege intern salderen sowieso een aanvraag voor natuurtoestemming nodig hebben, kan de individuele afweging in die procedure worden betrokken. Om duidelijkheid te bieden welke uitgangspunten wij hanteren bij deze individuele afweging, stellen wij hiervoor op korte termijn beleid en uitgangspunten vast in de Beleidsregel omgevingsrecht.

Referentiesituatie

Op grond van wat bekend is op grond van jurisprudentie is het niet duidelijk of met het instellen van een handelingsverbod voor het verrichten van eerder vergunde activiteiten ook de referentiesituatie in de natuurtoestemming wordt aangepast. Het is niet uit te sluiten dat een rechter van mening is dat als een activiteit vanwege algemene regels is verboden, dat die activiteit niet meer binnen de referentiesituatie valt.

Dat zou een niet bedoeld neveneffect zijn van het vaststellen van maatwerkregels. Wij hebben immers in onze eerdere besluitvorming overwogen het redelijk te vinden dat een beperkte restemissie ingezet kan worden voor vervolgactiviteiten. Met het instellen van het handelingsverbod willen wij alleen bewerkstelligen dat:

- op de korte termijn geen verdere verslechtering kan optreden van Natura 2000-gebieden zolang er nog geen uitvoering is gegeven aan individuele aanpassingen van de natuurtoestemming gebaseerd op artikel 8.103 Bkl; en
- de beperking voor alle veehouders op een gelijk tijdstip in werking treedt.

Daarom stellen wij voor om een tijdelijk handelingsverbod vast te stellen voor een termijn van (ruim) vijf jaar. Wij verwachten dat die termijn ons voldoende ruimte geeft om uitvoering te geven aan ons voornemen om de niet gerealiseerde of benutte ruimte in natuurtoestemmingen via individuele besluitvorming af te wegen. Doordat het handelingsverbod tijdelijk is, gaan wij er van uit dat tot het individuele besluit is genomen, de referentiesituatie gehandhaafd blijft.

De randvoorwaarden voor het benutten van een restemissie voor vervolgactiviteiten willen wij voorts opnemen in de Beleidsregel omgevingsrecht. Hierbij zullen wij onderzoeken of aansluiting bij de regeling die geldt voor deelnemers aan de LBV (plus)-regeling met een restemissie van ten hoogste 15 % in de rede ligt. Tot slot willen wij een systeem ontwikkelen om natuurtoestemmingen periodiek te herijken waardoor latente ruimte in toekomstige situaties wordt tegen gegaan.

Conclusie

Wij stellen voor de regeling uit de ontwerp TAM Omgevingsverordening Noord-Brabant – regelwijziging 2 op de volgende onderdelen aan te passen:

- het handelingsverbod zoals opgenomen in de ontwerpregeling aan te passen naar een tijdelijk handelingsverbod voor een periode van ruim vijf jaar, waarin het oprichten of in gebruik nemen van een dierenverblijf voor het houden van dieren wordt verboden, voor zover de daartoe verleende natuurtoestemming gedurende een periode van drie jaar of langer niet is benut;
- actief de latente ruimte in individuele vergunningen in te trekken, en de randvoorwaarden op te nemen in de op korte termijn vast te stellen Beleidsregel omgevingsrecht. Daarmee ontstaat er evenals bij de beleidsregels voor industriële

bedrijven, een individuele afweging. Hierbij onderzoeken wij of aansluiting bij een toelaatbare restemissie van ten hoogste 15 % uit de LBV(plus)-regeling in de rede ligt.

Wijziging
Het in de ontwerpwijziging voorgestelde artikel 3.103 wordt vervangen door:
Artikel 3.103 Maatwerkregel tijdelijk handelingsverbod veehouderijen
Vanaf 1 juli 2026 tot 1 januari 2032 is het verboden om op een veehouderij:
a. een dierenverblijf op te richten of bedrijfsmatig in gebruik te nemen, als gedurende een aaneengesloten periode van drie jaar bedrijfsmatig geen landbouwhuisdieren op de locatie zijn gehouden; of
b. een dierenverblijf op te richten en bedrijfsmatig in gebruik te nemen, als gedurende drie jaar geen gebruik is gemaakt van een daarvoor verleende onherroepelijke natuurtoestemming.

Artikel 3.104 wordt niet langer opgenomen.

2.2.2 Landelijke aanpak

Indiener(s): DLV (zie bijlage), Geling Advies (6154193)

Samenvatting
Het stikstofvraagstuk moet landelijk worden opgelost. Terwijl het nog onduidelijk is op welke manier het Rijk de problematiek wil aanpakken, neemt de provincie vooruitlopend op eventuele landelijke maatregelen het heft in eigen hand. Daardoor ontstaat een ongelijke situatie met ondernemers in andere provincies. Het is belangrijk dat de spelregels voor alle ondernemers in Nederland gelijk zijn anders is er sprake van oneerlijke concurrentie.

Reactie
Gelet op de specifieke situatie in de provincie Noord-Brabant is het noodzakelijk dat wij maatregelen treffen om verslechtering van Natura 2000-gebied tegen te gaan. Ingevolge de Omgevingswet zijn wij daartoe niet alleen bevoegd maar ook verplicht.

2.2.3 Niet onderbouwde zienswijze

Indiener(s): inspreker (6151983), inspreker 6152794

Samenvatting
Inspreker maakt bezwaar tegen het intrekken van latente ruimte in de breedste zin van het woord.

Reactie
Het laten vervallen van niet benutte stikstofruimte is van belang om verslechtering van de natuurgebieden in de provincie te voorkomen.

2.2.4 De maatwerkregels zijn onredelijk

Indiener(s): Agra-matic (zie bijlage), Agrifirm (zie bijlage), Arvalis (zie bijlage), inspreker (6152929), Hooglander (6152036 en 6146116), VanBuiten (zie bijlage), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6153087)

Samenvatting
Inspreker begrijpt het belang van een robuuste aanpak van de stikstofproblematiek en de doelstelling voor natuurverbetering. De maatregel om latente stikstofruimte te laten vervallen heeft echter onevenredige negatieve gevolgen voor de rechtspositie en ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische ondernemers. De proportionaliteit van de regeling is niet afgewogen. Het effect op individuele bedrijven is niet inzichtelijk gemaakt.

Door de juridisch onzekere situatie zijn banken terughoudend met financieringen. Daardoor liggen ontwikkelingen min of meer stil. Het is niet realistisch om te verwachten dat ondernemers hun stikstofruimte voor 1 juli 2026 kunnen benutten. Bovendien werkt de regeling averechts doordat ondernemers de verkregen stikstofruimte juist zullen gaan benutten of blijven benutten om zo hun rechten veilig te stellen en waardevermindering van het bedrijf te voorkomen.
Voor een gezonde bedrijfsvoering en -ontwikkeling is het behoud van stikstofruimte essentieel. Het laten vervallen van latente ruimte brengt de continuïteit en ontwikkelruimte van bedrijven in gevaar. Bedrijven ontwikkelen zich vaak in fasen naar de gewenste eindsituatie. Dat is niet meer mogelijk als het beleid wordt doorgezet.
Alvorens er beleid wordt gevoerd voor latente ruimte moet er eerst een stevige basis zijn en moet het falende wetgevingssysteem aangepakt worden. Het proces voor het verkrijgen van natuur- en andere vergunningen moet worden gestroomlijnd, zodat ondernemers niet onevenredig lang in onzekerheid verkeren. Met de huidige juridische onzekerheden vanwege additionaliteit en emissiefactoren en de vergunningenstop is die basis er niet.
Inspreker wijst er op dat bedrijven niet verplicht kunnen worden om uit te breiden, enkel alleen om hun rechten veilig te stellen. Dit blijkt uit een uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant (ECLI:NL:RBOBR:2024:4731, r.o 6.11).
Ondernemers staan met de rug tegen de muur vanwege (gebrekkig) overheidshandelen. Het is onredelijk om dan vanwege diezelfde overheid over te gaan tot intrekking van rechten. Het is hen niet aan te rekenen dat zij geen gebruik hebben gemaakt van de vergunning. Er is sprake van een bestuurlijke en juridische impasse, waardoor ondernemers klem komen te zitten.

Reactie
Wij zijn van mening dat de proportionaliteit van de regeling wel degelijk inzichtelijk is gemaakt. Er is wat ons betreft een redelijke verhouding tussen het natuurbelang bij het voorkomen van een feitelijke toename van ammoniakemissies, waardoor verdere verslechtering van de Natura 2000-gebieden optreedt, en het belang van veehouderijen bij het nog kunnen realiseren van latente ruimte die al drie jaar of langer niet wordt benut. Wel zijn wij het met inspreker eens dat de regeling in sommige gevallen onevenredige negatieve gevolgen voor agrarische ondernemers kan hebben. Met de algemene regels zoals voorgesteld was er geen mogelijkheid om een individuele belangenafweging te maken. Vandaar dat wij voorstellen om de regeling zodanig aan te passen dat deze individuele belangenafweging mogelijk is, waardoor onevenredige gevolgen voor agrarische ondernemers kan worden voorkomen. Wij verwijzen naar de overwegingen onder 2.2.1.

2.2.5 Afstemming
Indiener(s): Asten (6153630), Eersel (6151283), Gemert-Bakel (61535570), Land van Cuijk (6150861), Meierijstad (6154468), Reusel-De Mierden (6151298)

Samenvatting
Insprekers begrijpen het belang van een robuuste aanpak van de stikstofproblematiek en de doelstelling voor natuurverbetering. De maatregel om latente stikstofruimte te laten vervallen heeft echter ingrijpende gevolgen voor de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische ondernemers doordat dit de mogelijkheid beperkt van bedrijfsomschakeling, herstart, verplaatsing of het overdragen van rechten. De regels in het ontwerp zijn te rigide en staan gewenste ontwikkelingen (innovaties, verduurzaming, andere vervolgfuncties) in de weg.
Inspreker verzoekt om afstemming te blijven zoeken met gemeenten over ontwikkelingen die gaande zijn binnen de gemeente en waarvoor reeds acties in gang zijn gezet.
De regeling is niet goed afgestemd met gemeenten en andere betrokken bestuursorganen terwijl die wel geconfronteerd worden met de onduidelijkheden die rondom het beleid bestaan.

Reactie
Wij verwijzen naar onze overwegingen onder 2.2.1 en de voorstellen tot aanpassing van de maatwerkregels en ons voornemen om nader te onderzoeken of een restemissie van ten hoogste 15 % voor vervolgactiviteiten in de rede ligt. Daarmee worden in het algemeen voldoende mogelijkheden geboden voor vervolgactiviteiten en wordt ook aangesloten bij eerdere uitspraak van de Raad van State. Afstemming met gemeenten vindt plaats en wordt ook meegenomen bij de individuele afweging per casus.

2.2.6 Wettelijke grondslag (ontbreekt)

Indiener(s): Cap Debitum (6153146), Den Hollander (6154571), Den Hollander (6151312), FarmConsult (zie bijlage), inspreker (6152705)

Samenvatting
Inspreker verzoekt de wettelijke grondslag voor het stellen van maatwerkregels voor de Natura-2000 activiteit in de omgevingsverordening te onderbouwen.
Er is geen wettelijke grondslag voor het stellen van maatwerkregels over activiteiten die de natuur betreffen in artikel 4.6 van de Omgevingswet en artikel 2.12 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Ook artikel 11.7 Bal biedt geen basis nu de maatwerkregel alleen betrekking heeft op de specifieke zorgplicht. De maatwerkregel kan alleen gaan over wat iemand ‘in redelijkheid kan weten, doen of nalaten’. Dat is onvoldoende basis voor het inperken van rechtsgeldige vergunningen. Het is volstrekt onredelijk om van een houder van een vergunning te verwachten dat die 95% ruimte weggeeft. Bovendien gelden er landelijke regels die voorrang hebben.
Deze regeling wordt ingezet vanwege de instandhoudingsdoelen van N2000-gebied. Echter bij de verlening van de natuurvergunningen is in het verleden geconstateerd dat de activiteit gelet op de instandhoudingsdoelen verricht mag worden. De regeling is derhalve in strijd met het recht en heeft geen rechtskracht. Ook artikel 118 van de Provinciewet biedt geen grondslag. Er is sprake van een gebonden beschikking. De tegenhanger van de regeling die in artikel 5.40 van de Omgevingswet staat, bevat een discretionaire bevoegdheid met een belangenafweging per geval. De regeling is in strijd met hogere wetgeving.

Reactie
De grondslag voor het opnemen van maatwerkregels is opgenomen in artikel 4.6 Ow in samenhang met artikel 11.7 en 11.6 van het Bal. Op grond van deze artikelen hebben PS de bevoegdheid om passende maatregelen te treffen. Zij geven daarmee invulling aan de specifieke zorgplicht uit artikel 11.6 van het Bal, welke activiteiten in ieder geval een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden.
Insprekers stellen overigens ten onrechte dat de regeling wordt ingezet vanwege de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. De maatregelen zien op het verslechteringsverbod krachtens artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn.

2.2.7 Onduidelijke situatie

Indiener(s): Agrifirm (zie bijlage), Arvalis (zie bijlage), Asten (6153630), Derks Advies (zie bijlage), DLV (zie bijlage), Eersel (6151283), Geling Advies (6154193), Gemert-Bakel (61535570), Reusel-De Mierden (6151298)

Samenvatting
De voorgestelde regeling is onduidelijk en leidt in de toekomst tot oeverloze discussies over welke stikstofruimte wel/niet benut mag worden. Er kan niet meer uitgegaan worden van de vergunning. Waarvan moet dan wel uitgegaan worden om de toegestane stikstofemissie te bepalen? Wanneer ontstaat er voor veehouders en andere belanghebbenden (waaronder gemeenten en natuurorganisaties) duidelijkheid van welke stikstofruimte moet worden uitgaan? Door de regeling ontstaat rechtsonzekerheid.
De wetgever heeft bewust gekozen voor individueel intrekkingenbeleid. Inspreker verwijst

naar uitspraken van de Afdeling waaruit de onduidelijkheid blijkt (ECLI:NL:RVS:2016:104, 122 en 105) en een uitspraak in zaaknr 200508222/1 waaruit blijkt dat de bewijslast rondom het al dan niet vervallen van vergunningen leidt tot onaanvaardbare administratieve lasten.

Reactie
Zoals onder 2.2.1 is aangegeven, wordt naast de maatwerkregels ook individueel intrekkingsbeleid opgenomen in de Beleidsregel omgevingsrecht waardoor van een onduidelijkheid geen sprake meer zal zijn.

2.2.8 Uitvoerbaarheid

Indiener(s): Asten (6153630), Eersel (6151283), Gemert-Bakel (61535570), Reusel-De Mierden (6151298)

Samenvatting
Gemeenten worden geconfronteerd met natuurtoestemmingen die niet meer actief zijn maar die nog wel 'juridisch' meetellen voor nieuwe ontwikkelingen. Dat belemmert ontwikkelingen, waaronder woningbouwprojecten. Zonder formele intrekking blijft de vergunning bestaan, terwijl de feitelijke benutting is verboden. Dat is onwenselijk vanuit een transparante vergunningverlening en bestuurlijke regie op de stikstofruimte.
Het systeem is niet handhaafbaar doordat er geen automatische koppeling is met Aerius. En het constateren van drie jaar inactiviteit vergt intensieve monitoring. Het is beter om te kiezen voor een regeling waarbij de stikstofruimte actief wordt ingetrokken. Daardoor is ook rechtsbescherming mogelijk. Het is voorts gewenst de aangepaste vergunning zichtbaar te maken in het vergunningenregister.

Reactie
Zoals onder 2.2.1 is aangegeven, zal naast de maatwerkregels ook individueel intrekkingsbeleid worden opgenomen in de Beleidsregel omgevingsrecht waardoor van een onduidelijkheid geen sprake meer zal zijn.

2.2.9 Nut en noodzaak voor behalen natuurdoelen ontbreekt

Indiener(s): Agra-matic (zie bijlage), inspreker (6152929), Geling Advies (6154193), Hooglander (6152036 en 6146116), Linssen Advocaten (zie bijlage), inspreker (6152705), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6153087)

Samenvatting
De maatregel leidt niet tot verbetering van natuurgebieden en mist derhalve nut en noodzaak. Het intrekken van ongebruikte ruimte heeft geen aantoonbare doses-effect-relatie op verbetering van natuurkwaliteit. Er zijn geen berekeningen gedaan waaruit het effect van de maatregel op natuur blijkt.
Bovendien zijn de kritische depositiewaardes per natuurgebied verschillend en is bij intrekking beleid dus maatwerk per gebied nodig. Dit volgt ook uit de uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant van 16 april jl over diverse intrekkingsverzoeken. Door de december uitspraak waarbij intern salderen weer vergunningplichtig is, is de maatregel ook helemaal niet meer nodig. Bij vergunningverlening moet sowieso bekeken worden of de bewuste ruimte gerealiseerd is en/of geldt de additionaliteitstoets. Hiermee is de natuur al afdoende beschermd. Bovendien is intrekking helemaal niet nodig vanwege het effect van de LBV en LBV+ regeling (Rechtbank Overijssel 12 juni 2025).
Het benutten van nog niet gebruikte stikstofruimte leidt ook niet tot verslechtering van de natuurgebieden. Inspreker verwijst hierbij naar de discussies over de ondergrens van 1 mol/N/ha/jaar en de voornemens van het Rijk voor een meer genuanceerde benadering.

Reactie
De maatregel leidt inderdaad niet tot verbetering van Natura 2000-gebieden, maar daarvoor is de maatregel ook niet bedoeld. De regeling voorkomt een verdere verslechtering van Natura 2000-gebieden doordat een feitelijke toename van ammoniakemissie wordt voorkomen. Daarmee is er wel degelijk sprake van een effect op de natuur.
Inspreker geeft terecht aan dat maatwerk nodig is. De regeling wordt zodanig om die reden aangepast. Anders dan inspreker aangeeft is de maatregel ook na de uitspraak van 18 december nog nodig voor die situaties waarin latente ruimte kan worden benut zonder dat daarvoor een vergunningplicht geldt.

2.2.10 Strijd met rechtszekerheids-, vertrouwens- en evenredigheidsbeginsel

Indiener(s): Agra-matic (zie bijlage), Agrifirm (zie bijlage), inspreker (6148598), ARAG (6151499), Arvalis (zie bijlage), DLV (zie bijlage), Geling Advies (6154193), Hooglander (6152036 en 6146116), Linssen Advocaten (zie bijlage), inspreker (6146129), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6152995), inspreker (6153087), ZLTO (6142856)

Samenvatting
Artikel 3.103 en artikel 3.104 zijn in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het evenredigheidsbeginsel. Er wordt voorbij gegaan aan de formele rechtskracht van een vergunning. Als een natuurvergunning onherroepelijk is geworden moet de vergunninghouder er van uit kunnen gaan dat de vergunning niet meer wordt aangetast. Vergunde rechten moeten gerespecteerd worden en vergunningen moeten ongemoeid blijven. De wijziging heeft grote gevolgen voor de positie van ondernemers die om wat voor reden dan ook nog geen uitvoering hebben gegeven aan ontwikkelingen die al wel vergund zijn. Het is ondernemers veelal niet aan te rekenen dat zij geen gebruik hebben gemaakt van de vergunning. De steeds wisselende wetgeving (juist van de provincie), onzekerheid over de werking van huisvestingssystemen, wisselende jurisprudentie geeft zoveel onzekerheid dat ondernemers pas op de plaats maken. Het intrekken van vergunde ruimte is onevenredig.
Het intrekken van vergunde ruimte op basis van beleidsmatige aannames over ‘onbenutheid’ is in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel. Insprekers hanteren bewust de term ‘intrekking’ omdat het laten vervallen of buitenwerking stellen van vergunde stikstofruimte de facto neer komt op intrekking. Een vergund recht kan niet zo maar vervallen louter op basis van een tijdspad, in dit geval geen realisatie binnen 3 jaar na verlening, zonder een juiste afweging van belangen. Het stellen van generieke maatregelen in het ruimtelijke spoor is niet het juiste instrument en raakt ondernemers in hun ontwikkelingsmogelijkheden en verworven rechten waarin zij geïnvesteerd hebben.

Reactie
Zoals onder 2.2.1 is aangegeven, stellen wij voor om naast de maatwerkregels ook individueel intrekkingsbeleid vast te stellen in de Beleidsregel omgevingsrecht waardoor van strijd met het evenredigheidsbeginsel geen sprake meer zal zijn. De evenredigheid wordt hierdoor op een later moment (ambtshalve of naar aanleiding van een verzoek) gewogen. Ook van strijd met het vertrouwensbeginsel en rechtszekerheidsbeginsel is geen sprake. Er is geen sprake van een eeuwigdurend recht om een bepaalde activiteit uit te mogen voeren. Sterker nog, in het Bkl is een specifieke bevoegdheid opgenomen om binnen één jaar een omgevingsvergunning in te trekken. Dat brengt met zich dat aan een vergunning geen eeuwigdurende rechten kunnen worden ontleend.

2.2.11 Strijd met het wettelijke systeem

Indiener(s): Agra-matic (zie bijlage), Agrifirm (zie bijlage), inspreker (6148598), ARAG (6151499), Arvalis (zie bijlage), Boskamp-Willems (6155878), Boskamp-Willems (6155881), Den Hollander (6154571), Den Hollander (6151312), Derks Advies (zie bijlage), DLV (zie bijlage), Geling Advies (6154193), Hooglander (6152036 en 6146116), Linssen Advocaten

(zie bijlage), Rombou (zie bijlage), inspreker (6152705), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6153087), ZLTO (6142856)

Samenvatting
In het onverhoopte geval dat de provincie toch beleid wil voeren rondom latente ruimte, moet er gebruik worden gemaakt van het wettelijke systeem zodat er rechtsbescherming openstaat en een zorgvuldige afweging kan worden gemaakt van alle in het geding zijnde belangen. Insprekers hanteren de term intrekking omdat het laten vervallen of buitenwerking stellen van de vergunde stikstofruimte de facto neer komt op intrekking.
Het gebruiken van een discretionaire bevoegdheid uit oude wetgeving om een natuurtoestemming in te trekken, is een zeer vergaand middel. Bij het inzetten van die bevoegdheid moeten alle in het geding zijnde belangen worden afgewogen. Dat vergt een individuele belangenafweging waartegen ook rechtsbescherming openstaat. De wet heeft uitputtend bepaald wanneer een natuurvergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. En daarbij is bewust niet gekozen voor het van rechtswege laten vervallen van rechten.
Generiek beleid houdt ook geen stand bij de rechter. Inspreker verwijst naar diverse uitspraken waaruit dat blijkt (ECLI:NL:RVS:2014:1211, ECLI:NL:RVS:2008:BD6107, ECLI:NL:RVS:2017:1142).
De regeling is bovendien in strijd met artikel 8.103 Besluit kwaliteit leefomgeving. Het bevoegd gezag is verplicht een vergunning in te trekken als een project nadelige gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en de nadelige gevolgen niet voorkomen kunnen worden met andere maatregelen. Met de algemene regels wordt de facto de individuele vergunning gewijzigd zonder dat de daarvoor voorgeschreven wettelijke procedure is doorlopen. Het is voorts niet mogelijk een vergunning in te trekken met algemene regels. De voorgestelde regeling is in strijd met hogere wetgeving en is onverbindend.
De generieke afweging en algemene regeling in de verordening zijn volstrekt onvoldoende en voldoen niet aan de eisen die de wet en jurisprudentie daaraan stellen. Zelfs bij een intrekking op verzoek van de ondernemer moet een uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure worden doorlopen. Het intrekken van vergunde ruimte via een algemene regel tart ieder rechtsgevoel. Zeker omdat daartegen ook geen enkele vorm van rechtsbescherming openstaat.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.
Overigens delen wij de mening van insprekers niet. De wetgever heeft de bevoegdheid tot het stellen van algemene regels expliciet toebedeeld aan PS voor het geval dat het vanwege instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied nodig is om een nadere invulling te geven aan de specifieke zorgplicht van artikel11.6 van het Bal.

2.2.12 Strijd met eigendomsrecht
Indiener(s): Agrifirm (zie bijlage), Cap Debitum (6153146), Den Hollander (6154571), Den Hollander (6151312), Linssen Advocaten (zie bijlage), inspreker (6138449), inspreker (6152705), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6152995), inspreker (6153087)

Samenvatting
Het laten vervallen van stikstofruimte staat materieel gelijk aan het intrekken daarvan. De regeling komt daarmee in strijd met artikel 1 EP en artikel 17 van het Handvest van de grondrechten van de EU. Daarin is bepaald dat niemand zijn rechtmatig verkregen eigendom mag worden ontnomen, behoudens strikte uitzonderingen. De rechtbank Oost-Brabant heeft in zijn uitspraak over tien intrekkingsverzoeken uiteengezet hoe de afweging die hiermee gepaard gaat, moet worden uitgeoefend. De voorgestelde algemene regel is in strijd met artikel 1 EP omdat er geen zorgvuldige afweging van belangen in het concrete geval aan ten grondslag ligt. Uit de Rendac-uitspraak blijkt duidelijk dat stikstofruimte in een natuurvergunning voor in- of extern salderen kan worden ingezet. Inbreuk op het

eigendomsrecht is alleen toegestaan als de noodzaak van de maatregel is aangetoond en onderbouwd. Er zijn geen berekeningen gedaan over het effect van de maatregel en nut en noodzaak ontbreken.
Er zijn vaak forse investeringen gedaan door ondernemers vanuit een stabiele bedrijfsvoering. Dat kan zowel betrekking hebben op de aankoop van stikstofruimte voor extern salderen als het opkopen van een tweede of vervangende bedrijfslocatie of investeringen in omschakeling van een bedrijf.
Inspreker (6138449) biedt aan om de door hem verkregen stikstofruimte te verkopen aan de provincie. Intrekking zoals nu wordt voorgesteld is diefstal.

Reactie
Vooropgesteld moet worden dat een vergunning geen recht geeft op het uitstoten van stikstofemissies. In een vergunning wordt toestemming gegeven om een bepaalde activiteit te verrichten onder de randvoorwaarden die daarvoor in de vergunning zijn opgenomen. Het is ook zeker geen 'recht' dat de vergunde stikstofruimte voor de vergunde activiteit zonder meer ingezet kan worden voor extern- of intern salderen. Dit volgt ook nadrukkelijk uit de uitspraak van de Afdeling van 18 december 2024 waarnaar sommige insprekers verwijzen. Het feit dat stikstofruimte (opgenomen in de vergunning of aangekocht op de markt) niet zonder meer ingezet kan worden voor het verrichten van een nieuwe activiteit volgt uit vaste jurisprudentie en is niet toe te rekenen aan de wijziging van de verordening of het opnemen van algemene regels.

2.2.13 Strijd met het gelijkheidsbeginsel
Indiener(s): Cap Debitum (6153146), Geling Advies (6154193), Hooglander (6152036 en 6146116), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6152995), inspreker (6153087), ZLTO (6142856)

Samenvatting
De regeling is in strijd met het gelijkheidsbeginsel dat is vastgelegd in artikel 14 EVRM. Dit artikel is van toepassing nu ook artikel 1 EP aan de orde is.
De regeling raakt alleen agrariërs. Dat is ongeoorloofd. Er is ook geen goede motivering gegeven waarom de regeling alleen van toepassing is op agrariërs en niet ook op anderen. Er is rechtens geen objectieve en redelijke rechtvaardigingsgrond om een inbreuk op het gelijkheidsbeginsel te maken.
Voor industrie wordt wel maatwerk toegepast en is gekozen voor een aanpak waarbij de 10 grootste uitstoters als eerste benaderd worden. Vanuit het gelijkheidsbeginsel betekent dat voor agrarische bedrijven dat de 10 grootste uitstoters hun emissie moeten verlagen met maatwerk per bedrijf. Maar ook binnen de agrarische sector is sprake van een ongelijke behandeling, met name de nertsenhouderij.
Het verschil van werkwijze tussen sectoren is niet onderbouwd. Er is strijd met het gelijkheidsbeginsel.

Reactie
Er is geen sprake van strijd met artikel 14 EVRM. De regeling geldt voor alle agrarische bedrijven in Noord-Brabant en is daarmee niet discriminatoir. Daarnaast geldt ook een regeling voor het beperken van latente ruimte voor industriële bedrijven. Er is voor deze bedrijven gekozen voor maatwerk, omdat de bedrijfsprocessen uniek en complex zijn. Voor de agrarische sector zijn de bedrijfsprocessen min of meer vergelijkbaar.
Onduidelijk is waarom inspreker vindt dat sprake is van een ongelijke behandeling binnen de agrarische sector, met name voor de nertsenhouderij. De regeling geldt voor alle agrarische bedrijven en maakt daarmee juist geen onderscheid.

2.2.14 Individuele belangenafweging ontbreekt
Indiener(s): Agrifirm (zie bijlage), Arvalis (zie bijlage), Boskamp-Willems (6155878), Boskamp-Willems (6155881), Den Hollander (6154571), Den Hollander (6151312), DLV (zie

bijlage), Linssen Advocaten (zie bijlage), Rombou (zie bijlage), inspreker (6152705), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6152995), inspreker (6153087), ZLTO (6142856)

Samenvatting
Door het ontbreken van een individuele belangenafweging kan niet ingespeeld worden op zeer begrijpelijke of schrijnende omstandigheden. Er wordt op geen enkele wijze rekening gehouden met diverse specifieke omstandigheden waarom bedrijven geen gebruik maken van de vergunde ruimte en waarbij vaak sprake is van een overmachtssituatie.
Insprekers wijzen op verschillende situaties, zoals gevallen waarbij de procedure omgevingsplan of aangevraagde omgevingsvergunningen nog niet zijn afgerond, rechtszaken zijn aangespannen waarvan de uitkomst bepalend is om gebruik te (kunnen) maken van de natuurtoestemming, stoppende veehouders die bezig zijn met herontwikkeling van de locatie (waaronder nertsenhouders), leegstand van stallen vanwege ziekte et cetera.
Naast voorgaande geldt bovendien specifiek voor de melkveehouderijsector dat er vanwege het fosfaatreductieplan en de invoering van fosfaatrechten veel onzekerheid bestond waardoor ontwikkelingen stil kwamen te liggen.
De generieke regeling houdt ook geen rekening met het feit dat er legitieme redenen kunnen zijn waarom nog geen gebruik is gemaakt van een vergunning of waarom een stal tijdelijk buiten gebruik staat.
Ook het alsnog verlenen van een natuurtoestemming voor PAS-melders en situaties die intern gesaldeerd hebben wordt onmogelijk met de regeling.
Gelet op voorgaande is de regeling onevenredig en in strijd met artikel 3.4 Awb.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. In die procedure kunnen individuele belangen worden afgewogen.

2.2.15 Termijn van 3 jaar is te kort

Indiener(s): Agra-matic (zie bijlage), Agrifirm (zie bijlage), Arvalis (zie bijlage), inspreker (6152929), DLV (zie bijlage), Linssen Advocaten (zie bijlage), inspreker (6146129), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6152995), inspreker (6153087)

Samenvatting
Aanpassingen in een veehouderij zijn een complex en vaak langlopend proces. De termijn van drie jaar gaat daar geheel aan voorbij. Vaak is de natuurvergunning al verleend maar lopen andere procedures nog door. Vanwege de onzekerheid rondom huisvestingssystemen ligt de milieuvergunningverlening stil. Het realiseren van een aangevraagde stal voor 1 juli 2026 is daarom feitelijk onmogelijk. Door de voorgestelde maatregel kunnen ondernemers voorgenomen ontwikkelingen niet afronden terwijl zij daarvoor wel kosten hebben gemaakt.
En vanwege de uitspraak van december 2024 moeten ondernemers bij wijzigingen van de bedrijfsvoering (ook als de emissies afnemen) opnieuw een natuurvergunning aanvragen. Die vergunningverlening ligt stil. In gevallen waarbij de onderneming al wel beschikt over een aangepaste milieutoestemming, kan er geen gebruik meer worden gemaakt van de bestaande natuurtoestemming waardoor stikstofrechten vervallen.
De regeling werkt ook door naar toekomstige ontwikkelingen. Voor het wijzigen van een omgevingsplan is door de uitspraak van de Afdeling over intern salderen het hebben van een natuurtoestemming vereist. Daarna moet de wijziging van het omgevingsplan worden doorlopen en pas daarna kunnen de vergunningen voor het bouwen en milieu worden aangevraagd. Zo'n traject duurt circa 4,5 jaar. Dit exclusief beroepsprocedures die ook al gauw 3 jaar duren. Vervolgens moet nog met de bouw gestart worden, wat ook circa 1-1,5 jaar duurt. De periode van 3 jaar is derhalve aantoonbaar te kort. Oorzaak is falende wetgeving en falend overheidshandelen.
De langlopende procedures zijn ondernemers niet aan te rekenen. Als de maatregel al wordt gehandhaafd moet de termijn aangepast worden. Inspreker Agra-matic bepleit een termijn

van 5 jaar zoals die ook voor industrie wordt gehanteerd, met een mogelijkheid om in een voorkomend geval een ruimere termijn toe te kennen.

Reactie
Inspreker geeft terecht aan dat er meerdere redenen kunnen zijn waardoor ondernemers hun natuurvergunning nog niet hebben kunnen realiseren, bijvoorbeeld in het geval er nog procedures lopen voor andere benodigde toestemmingen. Om deze redenen wordt de regeling aangepast zodat een individuele belangenafweging mogelijk is. Wij verwijzen naar onze overwegingen onder 2.2.1.

2.2.16 Overgangstermijn is te kort

Indiener(s): FarmConsult (zie bijlage), Land van Cuijk (6150861), Linssen Advocaten (zie bijlage), inspreker (6146129), inspreker (6151277), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6153087)

Samenvatting
De termijn van 1,5 jaar na bekendmaking van het voorgenomen beleid is veel te kort voor ondernemers om niet benutte ruimte alsnog te gaan gebruiken. Een dergelijk korte termijn miskent de complexe trajecten die doorlopen moeten worden door ondernemers om natuurtoestemmingen en andere benodigde vergunningen te kunnen verkrijgen en realiseren, zoals:

- twijfels over emissie-arme stalsystemen die het verkrijgen van natuurtoestemmingen blokkeren;
- de verplichte additionaliteitstoets bij zowel extern als intern salderen.

Het is niet realistisch dat ondernemers latente ruimte voor 1 juli 2026 kunnen benutten.
Het is verder onduidelijk of er bij de toepassing van de maatwerkregels onderscheid wordt gemaakt tussen natuurtoestemmingen die voor of na 1 juli 2023 onherroepelijk zijn geworden. In de kennisgeving werd dat onderscheid wel gemaakt. Dit moet duidelijker in de regels opgenomen worden.
De huidige maatwerkregels zijn in strijd met algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Er is niet voorzien in een knelgevallenregeling, bijvoorbeeld voor gevallen waarin vergunningen worden aangevochten zodat ondernemers niet tot realisatie kunnen overgaan.
Inspreker verzoekt om een minimale termijn van drie jaar te hanteren (dus tot 1 januari 2028). Voor situaties die onder het overgangsregime vallen van de december 2024 uitspraak verzoekt inspreker aan te sluiten bij de termijn die de rechter hanteert (1 januari 2030). Tot slot moet er worden voorzien in een knelgevallenregeling.
Daarbij moet in ieder geval een uitzondering gemaakt worden op 1 juli 2026 voor bedrijven die zich in formele procedures bevinden en (conform verzoek van de provincie) aanvragen hebben gedaan.

Reactie
De regeling ziet op vergunde ruimte die wel vergund maar (nog) niet gerealiseerd of benut is. Het is aannemelijk dat het voor een ondernemer in het algemeen mogelijk is om binnen drie jaar alle noodzakelijke toestemmingen voor het verrichten van de gewenste activiteit te verkrijgen. Voorts verwijzen wij naar onze overwegingen onder 2.2.1 en de wijzigingen die wij voorstellen en waardoor een individuele afweging gemaakt kan worden.
Wij wijzen er voorts op dat in de regels (zowel de ontwerpregeling als de voorstellen tot aanpassing, is opgenomen dat het bij het niet oprichten van een stal gaat om drie jaar nadat de natuurtoestemming onherroepelijk is geworden. Voor niet meer in werking zijnde bedrijven is dit niet opgenomen: daar is de voorwaarden dat er drie jaar onafgebroken bedrijfsmatig geen dieren zijn gehouden.

2.2.17 Ruimte voor bedrijfsbeëindiging

Indiener(s): Agrifirm (zie bijlage)

Samenvatting
Veehouders doen veel moeite om natuurtoestemmingen te verkrijgen voor een stabiele bedrijfsvoering waar ook bedrijfsopvolgers mee door kunnen. Daartoe worden ook forse investeringen gedaan. De fase van afscheid nemen en opnieuw opstarten duurt vaak lang. Daarmee wordt niet benutte ruimte niet opeens latent; het blijft bedrijfskapitaal dat nodig is. De voorgestelde regeling doorbreekt de cyclus van bedrijfsopvolging.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. In die procedure kunnen individuele belangen worden afgewogen. Voorts wijzen wij naar onze reactie onder 2.2.12. Het hebben van een natuurtoestemming geeft geen eeuwigdurend recht om een activiteit uit te oefenen. Zeker niet in gevallen waarbij geen gebruik van die toestemming wordt gemaakt.

2.2.18 Ruimte voor bedrijfsontwikkeling

Indiener(s): Agrifirm (zie bijlage), Arvalis (zie bijlage), Derks Advies (zie bijlage), inspreker (6151839), inspreker (6146129), inspreker (6151277), inspreker (6152865), inspreker (6154379)

Samenvatting
Voor (toekomstige) bedrijfsontwikkeling, bijvoorbeeld om te voldoen aan de Brabantse Transitie Veehouderij en de ammoniakemissie-eisen of het voldoen aan dierenwelzijn is stikstofruimte nodig. Dit verloopt echter zeer moeizaam en onduidelijk.
Dat blijkt ook uit het Brabantse beleid waarbij het indienen van aanvragen en aanpassing van stallen al meerdere keren is opgeschort. Voor anderen geldt dat zij aanvragen hebben ingediend die nog steeds niet behandeld zijn. Insprekers verkeren in een zeer onzekere positie. Het is niet aan hen toe te rekenen dat er geen vergunningen worden verleend vanwege het additionaliteitsvereiste en de onzekerheid over de toe te passen emissiefactoren. Voordat dit weer opgepakt kan worden moet de provincie eerst uitwerking geven aan het additionaliteitsvereiste.
Doordat er geen vergunningen worden verleend, kunnen insprekers ook geen plannen ontwikkelen of uitvoeren. De regeling heeft verstrekkende gevolgen doordat op 1 juli 2026 stikstofruimte vervalt. De toekomstmogelijkheden van het bedrijf worden daardoor ernstig belemmerd. Flexibiliteit en kunnen inspelen op toekomstige ontwikkelingen worden belemmerd terwijl dat essentieel is voor een stabiele bedrijfsvoering.
Er is sprake van een gefaseerde bedrijfsontwikkeling binnen het vigerende bouwperceel. Daarvoor is behoud van stikstofruimte noodzaak. Ook voor de beoogde bedrijfsopvolger van het gezinsbedrijf.

Reactie
De regeling heeft betrekking op toestemmingen die reeds verleend zijn. Het argument dat er geen nieuwe ruimte vergund kan worden, gaat derhalve niet op.
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij overigens voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. In die procedure kunnen individuele belangen worden afgewogen.

2.2.19 Maatwerk

Indiener(s): Arvalis (zie bijlage), inspreker (6152929), inspreker (6152893), Derks Advies (zie bijlage), DLV (zie bijlage), FarmConsult (zie bijlage), FG bedrijfsontwikkeling (6151296), Geling Advies (6154193), inspreker (6151839), inspreker (6152840), inspreker (6146129), VanBuiten (zie bijlage), inspreker (6152865), inspreker (6153057), Van Dun (zie bijlage), ZLTO (6142856)

Samenvatting
De regeling bevat geen mogelijkheid voor het toepassen van maatwerk. Bij het intrekken van een natuurtoestemming is dat minimaal vereist uit een oogpunt van zorgvuldigheid. Bij industriële bedrijven wordt wel een individuele afweging met maatwerk ingezet. De algemene regeling miskent dat er ook in de agrarische sector een grote verscheidenheid is. Geen enkel veehouderijbedrijf is identiek zodat het werken met generieke maatregelen op voorhand moet worden uitgesloten.
Een beroep op de hardheidsclausule lijkt onmogelijk. Hoe moet die worden ingezet als de stikstofruimte zonder enige nadere afweging is ingetrokken?
Er moet ten minste een uitzondering worden gemaakt voor ondernemers die aantoonbaar werken aan realisatie van hetgeen vergund is, zoals bij gefaseerde bedrijfsontwikkeling en lopende aanvragen voor vergunningen, in uitvoering zijnde vergunningen en in gang gezette procedures voor wijziging van het omgevingsplan. Daarnaast moeten er uitzonderingen worden opgenomen voor bedrijfsovername-trajecten, lopende verkooptrajecten, situaties waarin de ruimte nodig is voor nieuwe natuurtoestemmingen om verouderde stallen aan te passen, de ontwikkeling van dierenwelzijnconcepten, situaties waarbij de stal vanwege externe factoren niet is gerealiseerd en deelnemers aan landelijke beëindigingsregelingen.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. In die procedure kunnen individuele belangen worden afgewogen.

2.2.20 Forse investeringen
Indiener(s): Agrifirm (zie bijlage), Arvalis (zie bijlage), VanBuiten (zie bijlage)

Samenvatting
Er zijn vaak forse investeringen gedaan door ondernemers voor een stabiele bedrijfsvoering. Dit kan zowel betrekking hebben op de aankoop van stikstofruimte voor extern salderen als het opkopen van een tweede of vervangende bedrijfslocatie, investeringen in omschakeling van een bedrijf naar biologisch of een andere bedrijfstak, de bouw van een stal of investeringen in het ontwikkelen van bedrijfsplannen, onderzoek en aanvraag vergunningen. Als het laten vervallen van stikstofruimte wordt doorgezet leiden de bedrijven onevenredige schade.

Reactie
Het gaat om verleende natuurtoestemmingen die gedurende langere termijn niet zijn gebruikt en die zonder langdurige procedures gerealiseerd kunnen worden, indien een ondernemer dat wenselijk vindt voor de bedrijfsvoering. Voor de realisatie van hetgeen is vergund, is vanaf aankondiging van het beleid een alleszins redelijke termijn gegeven van 1,5 jaar.

2.2.21 Onzekere werking huisvestingssystemen
Indiener(s): Agramatic (zie bijlage), Agrifirm (zie bijlage), Arvalis (zie bijlage)

Samenvatting
Insprekers geven aan dat vanwege alle onduidelijkheid over emissiearme huisvestingssystemen de realisatie van de vergunning hebben opgeschort. Bij de vergunningverlening is veelal gebruik gemaakt van intern salderen (zonder natuurvergunning). Doordat sinds december intern salderen weer vergunningplichtig is, moet er nu weer een natuurtoestemming verkregen worden. Die procedure is vanwege de vergunningenstop nooit voor 1 juli 2026 afgerond.

Reactie

Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. In die procedure kunnen individuele belangen worden afgewogen.

2.2.22 Dieren en bedrijfsmatig in gebruik zijn

Indiener(s): Den Hollander (6154751, DLV (zie bijlage), FarmConsult (zie bijlage), FG bedrijfsontwikkeling (6151296)

Samenvatting

Het begrip 'dieren' in artikel 3.104 is te ruim. Het is niet duidelijk of paarden en honden ook onder de regeling vallen.
Het is niet duidelijk wat wordt verstaan onder 'het bedrijfsmatig in gebruik nemen van een dierenverblijf' en hoeveel stalruimte daarvoor benut moet zijn. De rechtszekerheid vereist dat iedereen kan bepalen of ze aan een regeling voldoen. Door de regeling aan te passen kan die rechtszekerheid worden verkregen. Inspreker doet daartoe het voorstel dat de regeling wordt aangevuld dat het afdoende is als een veehouder op enigerlei wijze kan aantonen dat een dierenverblijf in gebruik was.

Reactie

Uit de definitie van veehouderij volgt dat het daarbij altijd gaat om het houden van landbouwhuisdieren. Wij hebben dit in de aangepaste regeling verduidelijkt.
Voor de beoordeling wanneer iemand bedrijfsmatig dieren houdt, hanteert de rechter een samenspel van factoren. Uit de jurisprudentie volgt dat daar niet één criterium voor geldt, maar dat het afhankelijk is van bijvoorbeeld de locatie en de gehouden dieren. Daarom wordt dit niet gedefinieerd. Er zijn wel indicaties wanneer iets als bedrijfsmatig wordt gezien vanuit de aanwijzing van de milieubelastende activiteit in artikel 3.200 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Voor het voldoen aan de ammoniakemissie-eisen is in bijlage VI bepaald vanaf welke aantallen de eisen gelden.

2.2.23 Schade en nadeelcompensatie

Indiener(s): Den Hollander (6151312), DLV (zie bijlage), FG bedrijfsontwikkeling (6151296), Linssen Advocaten (zie bijlage), inspreker (6153361), VanBuiten (zie bijlage), inspreker (6152705), Van Dun (zie bijlage), inspreker (6153087)

Samenvatting

Stallen en dierenverblijven in combinatie met een natuurtoestemming vertegenwoordigen een substantiële economische waarde. Invoering van de regeling leidt tot waardedaling van het bedrijf, omzetschade en andere financiële schade. Er is desondanks geen flankerend beleid ingezet. Bovendien zijn stikstofrechten verhandelbaar en vertegenwoordigen ze dus een bepaalde marktwaarde.
Insprekers geven aan de provincie aansprakelijk te stellen voor alle schade die ontstaat en een beroep te doen op nadeelcompensatie. De daarmee gepaard gaande claim is hoog. Er is voorts ten onrechte niet bezien in welke gevallen aanspraak bestaat op nadeelcompensatie. Daartoe is de provincie verplicht op grond van artikel 3.4, tweede lid, Awb.

Reactie

Anders dan inspreker stelt stellen de Awb en de Omgevingswet het niet verplicht om regels over nadeelcompensatie vast te stellen. Het bestuursorgaan mag zelf kiezen of zij dat nodig achten. Of er een recht op nadeelcompensatie bestaat, volgt uit de regeling voor nadeelcompensatie in de Omgevingswet. Daarnaast vinden wij het opleggen van beperkingen aan het gebruiken van niet gerealiseerde of benutte ruimte niet op voorhand zodanig onevenredig, dat de regeling niet mag worden vastgesteld zonder gelijktijdig een nadeelcompensatieregeling vast te stellen.

2.2.24 Restant emissie

Indiener(s): DLV (zie bijlage), FarmConsult (zie bijlage), Land van Cuijk (6150861), Rombou (zie bijlage)

Samenvatting

Voor vervolgactiviteiten is een restant van 5 % van de voorheen geldende stikstofruimte onvoldoende. Denk bijvoorbeeld aan het houden van paarden of een hondenpension. Maar ook een bedrijfsverzamelgebouw of een transportbedrijf heeft al gauw meer stikstofruimte nodig. Dit is te beperkend voor stoppende ondernemers. Inspreker verzoekt aan te sluiten bij de landelijke regelingen waarbij 15 % van de ruimte resteert voor vervolgactiviteiten. Voor deelnemers aan de landelijke regelingen staat dit bovendien op gespannen voet met die regelingen. Het hoge afroompercentage is niet onderbouwd.
Deze generieke regeling bevat bovendien geen maatwerk. Er wordt bijvoorbeeld geen rekening gehouden met de afstand van een veehouderij en de impact op stikstofgevoelige habitattypen.

Reactie

Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen. Bij het vaststellen van het intrekkingenbeleid en de randvoorwaarden die wij daarbij hanteren, zoals voor intern salderen, onderzoeken wij of aansluiting bij de restemissie van ten hoogste 15 % uit de Lbv(-plus) in de rede ligt.

2.2.25 Benutte stikstofruimte door intern salderen voor 1 januari 2025

Indiener(s): DLV (zie bijlage), FarmConsult (zie bijlage)

Samenvatting

Het is voor inspreker niet duidelijk of bij de aanvraag voor een natuurtoestemming alleen de stikstofruimte mag worden aangevraagd die feitelijk op 1 juli 2026 voor een andere activiteit is benut of dat daarbij ook extra stikstofruimte voor toekomstige ontwikkelingen kan worden aangevraagd. Dat is van belang voor activiteiten die gefaseerd worden ontwikkeld. Het is vanuit die optiek wenselijk dat de totaal benodigde hoeveelheid kan worden aangevraagd.
De regeling dat de natuurtoestemming voor deze activiteiten moet zijn aangevraagd voor 1 juli 2026 wijkt af van, en is strenger dan, de termijn die de bestuursrechter heeft geboden in zijn uitspraak van december 2024. Inspreker verzoekt aan te sluiten bij de door de rechter gehanteerde termijnen.

Reactie

Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen.

2.2.26 Begrip natuurtoestemming

Indiener(s): DLV (zie bijlage), FarmConsult (zie bijlage)

Samenvatting

Het is voor inspreker niet duidelijk of de positieve weigering of melding op basis van de PAS ook onder het begrip natuurtoestemming valt. Inspreker vraagt om dit te verduidelijken en beide aspecten als natuurtoestemming op te nemen.
Als voornoemde zaken niet als natuurtoestemming worden beschouwd, leidt dit tot grote problemen bij die groepen veehouders. Inspreker verzoekt dan om voor deze groepen een uitzondering op te nemen.
De invulling van het begrip natuurtoestemming lijkt ook de referentiesituatie te raken uit het milieuspoor. Is dat correct? In artikel 3.104 wordt de term natuurvergunning gebruikt. Dat is niet gedefinieerd.

Reactie
In de begripsbepaling ‘natuurtoestemming’ is limitatief opgesomd wat onder het begrip valt. Een PAS-melding of positieve weigering valt hier niet onder. Een verduidelijking of aanpassing op dat punt is niet noodzakelijk.
Voorts wijzen wij insprekers op de uitspraak van de Afdeling van 18 december 2024 waardoor niet gerealiseerde ruimte in de milieutoestemming is komen te vervallen.

2.2.27 Vervolgactiviteiten

Indiener(s): DLV (zie bijlage), inspreker (6153361)

Samenvatting
Bij stoppende bedrijven die een vervolgactiviteit willen ontplooien is vanwege de december uitspraak bij intern salderen een natuurvergunning nodig. Doordat de vergunningverlening vanwege additionaliteit stilligt, kunnen insprekers de gewenste activiteit niet realiseren. Daardoor lopen zij het risico dat de stikstofruimte vervalt. Het is insprekers niet toe te rekenen dat de provincie geen vergunningen verleent. De regeling is onevenredig belastend voor insprekers.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen. Bij het vaststellen van het intrekkingenbeleid en de randvoorwaarden bijvoorbeeld voor intern salderen die wij daarbij hanteren, onderzoeken wij of aansluiting bij de restemissie van ten hoogste 15 % uit de Lbv(-plus) in de rede ligt.

2.2.28 Stikstofruimte nodig voor intern salderen

Indiener(s): DLV (zie bijlage)

Samenvatting
Op veel bedrijven is de vergunde stikstofruimte van de nog niet gerealiseerde stal nodig om te betrekken bij interne salderingsaanvragen voor de noodzakelijke aanpassing van sterk verouderde stallen.

Reactie
Wij wijzen op de uitspraak van de Afdeling van 18 december 2024. Intern salderen mag niet langer worden betrokken in de voortoets, dus bij de vraag of een natuurvergunning voor een project *nodig* is. Intern salderen mag nog wel worden betrokken bij de vraag of een natuurvergunning *kan* worden verleend.
Overigens geldt bij de aanpassing van een sterk verouderde stal dat daarbij geen stikstofruimte van een niet gerealiseerde stal nodig is. De aanpassing van de verouderde stal betekent in het algemeen dat er een afname van stikstofemissies plaatsvindt waardoor de aanpassing binnen de stikstofruimte van de verouderde stal gerealiseerd kan worden, voor zover gelet op de uitspraak van 18 december 2024 een natuurvergunning verleend kan worden.

2.2.29 Relatie met de bouwwetgeving

Indiener(s): FarmConsult (zie bijlage)

Samenvatting
De regeling heeft geen relatie met de bouwwetgeving. Desondanks is in de regeling opgenomen dat de bouw van een dierenverblijf voor 1 juli 2026 moet hebben plaatsgehad. Inspreker verzoekt een verduidelijking of de regeling ook een beperking inhoudt van de omgevingsvergunning bouwen.

Reactie
De regeling gaat uit van een verbod om een handeling te verrichten en heeft geen rechtstreeks effect op de omgevingsvergunning bouwen (Wro) of de omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit (Ow). De regeling verbiedt vanuit het natuurspoor om een dierenverblijf op te richten of in gebruik te nemen. De omgevingsvergunning bouwen / omgevingsplanactiviteit voor het oprichten van een dierenverblijf kan daarmee feitelijk niet (meer) gerealiseerd worden. De verleende vergunning blijft gelden maar kan niet gebruikt worden.

2.2.30 Gebruik latente ruimte heeft geen nadelig effect

Indiener(s): inspreker (6153075), inspreker (6152901)

Samenvatting
De provincie maakt een denkfout. Het gebruiken van latente ruimte heeft geen nadelig effect omdat er dier- en fosfaatrechten systematiek geldt. Elders verdwijnt er dus stikstofuitstoot. Bovendien komt slechts 1/3 van de stikstofneerslag uit Brabant zelf.
De stikstofuitstoot in Brabant is de afgelopen 20 jaren al met ruim de helft afgenomen. Veel neerslag komt uit andere provincies en buitenland (met name België).
De regeling is ook onduidelijk. Het begrip latente ruimte is niet gedefinieerd, en het is niet duidelijk hoe de periode van drie jaar berekend wordt.
Het intrekken van latente ruimte is tot slot in strijd met artikel 1 EP van het EVRM (eigendomsrecht).

Reactie
Uit de natuurdoelanalyses van 27 en 28 februari 2023 blijkt dat voor de 15 Brabantse Natura 2000-gebieden is geconcludeerd dat behoud niet is geborgd en het op termijn behalen van de doelstelling daarmee ook buiten bereik is. Bij 13 van de 15 gebieden is stikstof een knelpunt. Inspreker geeft ten onrechte aan dat het gebruiken van latente ruimte geen nadelig effect heeft omdat er een dier- en fosfaatrechtensystematiek geldt. Het in gebruik nemen van nog niet gerealiseerde of benutte ruimte zorgt immers voor een feitelijke toename van stikstofemissies en daarmee depositie op Natura 2000. Vanuit onze wettelijke plicht om verdere verslechtering van Natura 2000-gebieden te voorkomen, is de regeling nodig.
Inspreker geeft verder aan dat het begrip latente ruimte niet gedefinieerd is. In de regels wordt de term latente ruimte niet gebruikt. Uit de regeling volgt dat het bij een niet opgericht dierenverblijf gaat om een natuurtoestemming die drie jaar of langer geleden onherroepelijk is geworden en die niet gebruikt is. Voor bedrijven die niet langer in werking zijn als veehouderij geldt dat er drie jaar onafgebroken geen landbouwhuisdieren zijn gehouden. Uit de regels zelf volgt hoe de periode van drie jaar berekend wordt (vanaf het moment van onherroepelijk worden van de natuurtoestemming respectievelijk het drie jaar niet houden van landbouwhuisdieren).
Het eigendomsrecht van artikel 1 EP EVRM is niet absoluut en kan worden beperkt. Daarbij dient sprake te zijn van een ‘fair balance’ tussen het algemeen belang en het private belang op een ongestoord genot van het eigendomsrecht. Voor de invulling van die ‘fair balance’ is de aard van de inmenging van bijzonder belang.
Zoals eerder gesteld is de regeling noodzakelijk om verdere verslechtering van de Natura 2000-gebieden te voorkomen. Daar staat tegenover dat het gaat om het beperken van het alsnog benutten van stikstofruimte die gedurende een periode van drie jaar of langer niet is gebruikt. De feitelijke bedrijfsvoering van de onderneming op het moment van inwerkingtreding van de beperking wordt dus niet geraakt.
In redelijkheid valt niet vol te houden dat geen sprake is van een ‘fair balance’ tussen het algemeen belang van natuurbehoud en het private belang om niet gebruikte (of benutte) stikstofruimte alsnog te mogen gebruiken.

2.2.31 Natuur versus boer

Indiener(s): inspreker (6153361)

Samenvatting

Inspreker geeft aan dat de boeren juist veel doen voor natuur. Dat in tegenstelling tot natuurorganisaties. Die laten de boel de boel, er wordt niet gemaaid, brandnetels blijven staan en door vernatting gaan de bomen dood. Rondom boerderijen staan groene inrichtingen waarin vogels en andere dieren voorkomen; die worden door de vos opgegeten. Wolven zijn beschermd maar de koeien niet. Boswachters eten wild en stoken hun kachel met gratis boshout. Maar als iemand dicht bij huis de hond loslaat krijgen ze een boete. Inspreker maakt bezwaar tegen het intrekken van veerechten.

Reactie

Uit de natuurdoelanalyses van 27 en 28 februari 2023 blijkt dat voor de 15 Brabantse Natura 2000-gebieden is geconcludeerd dat behoud niet is geborgd en het op termijn behalen van de doelstelling daarmee ook buiten bereik is. Bij 13 van de 15 gebieden is stikstof een knelpunt. Het beperken dat latente ruimte in natuurtoestemmingen wordt benut, is daarmee een noodzakelijke maatregel om verdere verslechtering van de Natura 2000-gebieden te voorkomen. De veerechten worden overigens ongemoeid gelaten.

2.2.32 Criterium van één dierenverblijf

Indiener(s): inspreker (6153087)

Samenvatting

Binnen de melkveehouderij kan niet uitgegaan worden van 1 stal; de situatie moet beoordeeld worden op grond van het hele bedrijf. Iedere diercategorie of stal heeft zijn eigen functie binnen het bedrijf. Het afzonderlijk beoordelen van 1 stal binnen een geïntegreerde bedrijfsvoering doet daaraan geen recht.

Reactie

Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3 Gevolgen intrekkingsbeleid voor specifieke situaties

2.3.1 Niet benutte vergunningen bij wijziging bedrijfsvoering

Indiener(s): Agra-matic (6146127), Agra-matic (6150096), Agra-matic (6151280)Agrifirm (6152215), Agrifirm (6152851), Agrifirm (6152796), Agrifirm (6151006), Agrifirm (6152828), Agrifirm (6153514), Agrifirm (6153523), Agrifirm (6152722), Agrifirm (6152449), Agrifirm (6153581), Agrifirm (6150642), Agrifirm (6153593), Agrifirm (6152401), Agrifirm (6152179), Agrifirm (6150923), Agrifirm (6152859), Arvalis (6152855), Arvalis (6153105), Arvalis (6152801), Arvalis (6152667), Arvalis (6153147), Arvalis (615279), Arvalis (6154532), Arvalis (6152419), Arvalis (6154159), Arvalis (6154347), Arvalis (6152438), Arvalis (6150011), Arvalis (6151309), inspreker (6152929), inspreker (6152893), Den Hollander (6154571), Derks Advies (6153535), Derks Advies (6153332), DLV (6154103), DLV (6153684), DLV (6154118), DLV (6154309), DLV (6153608), DLV (6154306), DLV (6153732), DLV (6154225), DLV (6154200), DLV (6154088), DLV (6154032), DLV (6154215), DLV (6154389), DLV (6153670), DLV (6153808), DLV (6154085), DLV (6153790), DLV (6153828), DLV (6153926), DLV (6154234), DLV (6153703), DLV (6154002), DLV (6153947), DLV (6153801), DLV (6154341), FarmConsult (6149146), FarmConsult (6152830), FarmConsult (6153735), FarmConsult (6152023), FarmConsult (6154465), FarmConsult (6148080), FarmConsult (6153843), FarmConsult (6152779), FarmConsult (6148787), FarmConsult (6154465), FarmConsult (6152791), FG bedrijfsontwikkeling (6151296), Hooglander (6152036 en 6146116), Linssen Advocaten (6151907), Linssen

Advocaten (6151902), Linssen Advocaten (6151313), inspreker (6153361), inspreker (6151145), inspreker (6152840), inspreker (6146129, Rombou (6152124), Rombou (6152131), VanBuiten (6151871), Van Dun (6151059), Van Dun (6154364), Van Dun (6154000), Van Dun (6154352), Van Dun (6152001), Van Dun (6154201), Van Dun (6154094), Van Dun (6153989), Van Dun (6152916), Van Dun (6152961), Van Dun (6154373), Van Dun (6153972), Van Dun (6150918), Van Dun (6153997), Van Dun (6154426), Van Dun (6153922), Van Dun (6154369), Van Dun (6153460), inspreker (6152995)

Samenvatting
Insprekers beschikken over vergunningen voor het wijzigen van de bestaande bedrijfsvoering, omschakeling naar een andere veehouderijtak, nevenactiviteiten en/of de bouw van een nieuwe of vervangende stal die nog niet (allemaal) gerealiseerd zijn. Hiervoor zijn vele, vaak externe oorzaken te benoemen, zoals juridische en financiële onzekerheden, steeds wisselende wetgeving, gerechtelijke procedures, geitenmoratorium, gebrek aan stalderingsmeters, onzekere toekomst, economische malaise, ziekte en overlijden, gefaseerde bedrijfsontwikkeling, recente bedrijfsovername, langere realisatietijd vanwege zelfbouw, onzekere werking huisvestingssystemen et cetera.
Ongeacht wat de oorzaak is, kunnen insprekers de vergunde situatie op dit moment vaak niet realiseren. Er is geen sprake van stilzitten; het niet benutten van vergunde ruimte ligt veelal in lange procedures. De aanvraag voor de natuurvergunning is al geruime tijd geleden ingediend maar nog steeds niet verkregen. Of omdat er sinds december 2024 voor intern salderen weer een natuurtoestemming vereist is. Door de vereiste additionaliteitstoets en vergunningenstop is het niet aannemelijk dat die voor 1 juli 2026 wordt verleend. Of er is sprake van lange doorlooptijden voor aangevraagde milieutoestemmingen of wijziging van het omgevingsplan. Vanwege de onzekerheid rondom de werking van huisvestingssystemen en emissiefactoren ligt ook de milieuvergunningverlening veelal stil. Bij nog niet gerealiseerde vervangende bouw betekent het vervallen van stikstofruimte dat de dieren die nog worden gehouden in de oude, nog te vervangen, stal ook niet meer mogelijk is.
In de situatie dat de ondernemer de stal wel direct kan realiseren en beschikt over alle toestemmingen, is het al dan niet realiseren van de stal afhankelijk van een in procedure zijnde aanvraag. Of geldt dat vergunde huisvestingssysteem niet voldoet aan de eisen die het Bal of de Omgevingsverordening stelt. Daarbij geldt ook dat de werking van diverse emissie-arme systemen dermate onzeker is dat het investeren daarin ‘weggegooid geld is’. Het is onevenredig ondernemers te dwingen een systeem toe te passen waarvan op voorhand vaststaat dat het niet werkt. Een aanpassing van de vergunning heeft een dermate lange doorlooptijd, daargelaten dat het de vraag is of die op korte termijn kan worden verleend, dat 1 juli onhaalbaar is.
Het vervallen van stikstofruimte is gelet op voorgaande desastreus voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering van insprekers. Er is sprake van een overmachtssituatie die niet aan insprekers is toe te rekenen.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.2 Niet benutte vergunning bij vervanging gesloopte stal

Indiener(s): Agra-matic (6146124)

Samenvatting
Inspreker heeft ter vervanging van een kippenstal door een varkensstal vergunningen aangevraagd en verkregen en de stal gesloopt. De nieuwe stal is nog niet gerealiseerd vanwege de onzekerheid over de werking van luchtwassers. Inspreker heeft daartoe in 2023 reeds een aanvraag voor natuurvergunning gedaan. Deze is tot op heden niet verleend waardoor ze de bouw- en milieuvergunningen niet kan uitvoeren of de stal in gebruik kan

nemen. Inspreker heeft altijd te goeder trouw gehandeld en deze situatie is haar niet aan te rekenen. Het laten vervallen van stikstofruimte is disproportioneel.
Overigens is inspreker van mening dat zij voldoet aan de bepaling dat de stallen voor 1 juli 2026 in gebruik zijn genomen nu zij de pluimveestal voor 1 juli 2026 heeft gebouwd en in gebruik heeft genomen.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.3 Niet benutte vergunning vanwege een positieve weigering

Indiener(s): DLV (6154156), DLV (6154323), inspreker (6151900), FG Bedrijfsontwikkeling (6151296), VanBuiten (6153199), Van Dun (6153942), Van Dun (6154115), Van Dun (6153922)

Samenvatting
Insprekers hebben een positieve weigering ontvangen voor de wijziging van de natuurtoestemming vanwege intern salderen. Of hebben die aanvraag ingetrokken. De stal is desondanks nog niet gerealiseerd door verschillende omstandigheden, zoals beroepsprocedures of omdat banken de bouw van een nieuwe stal niet financieren zolang de natuurtoestemming niet geregeld is.
Inmiddels geldt dat er weer opnieuw een natuurtoestemming nodig is waardoor de stal op dit moment niet gebouwd kan worden. Een hernieuwde natuuraanvraag levert niets op doordat de verlening stilligt. Hierdoor ontstaat de situatie dat de aangevraagde stal waarvoor een positieve weigering is ontvangen/waarbij intern salderen is toegepast, als latent wordt bestempeld en de stikstofruimte uit de ‘oude’ natuurtoestemming komt te vervallen. Dit is onevenredig en insprekers niet aan te rekenen. Zij handelen te goeder trouw en zijn al jaren bezig het bedrijf te moderniseren (conform de eisen van de provincie).

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.4 Niet benutte vergunning vanwege een Pas-melding

Indiener(s): DLV (6154382), Linssen Advocaten (6151903)

Samenvatting
Inspreker verkeert in een zeer onzekere positie. Dat is niet aan hem te wijten maar is het gevolg van onrechtmatige wetgeving. Dit heeft een verlammend effect op bedrijfsontwikkeling en de financiering daarvan.
Voor zover er een nieuwe aanvraag voor natuurvergunning is ingediend, ligt de procedure stil. Door aangepaste eisen is het niet meer mogelijk de stal conform de PAS-melding te realiseren. Door de regeling zou de stikstofruimte voor de vergunde stal vervallen. Dat is onredelijk nu de oorzaak buiten de schuld van inspreker ligt.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Overigens wijzen wij op de uitspraak van de Afdeling van 18 december 2024 waardoor niet gerealiseerde ruimte in milieutoestemmingen is komen te vervallen. Dat is niet aan de regeling in de verordening toe te rekenen.

2.3.5 Leegstaande stallen vanwege onzekere toekomstsituatie

Indiener(s): Agrifirm (6152896), Agrifirm (6153476), Agrifirm (6150923),Agrifirm (6152926),

Arvalis (6152855), Arvalis (6152975), FarmConsult (6149163), inspreker (6150057)

Samenvatting
Insprekers moeten vanwege verschillende omstandigheden besluiten over de toekomst van hun bedrijf, verplaatsing van het bedrijf, het opstarten van nevenactiviteiten of eventuele bedrijfsopvolging. Het bedrijf is in transitie en daarvoor is behoud stikstofruimte nodig.
Hoe het bedrijf precies wordt voortgezet is nog niet bekend. Insprekers willen graag alle opties openhouden. Het opnieuw houden van dieren (in de nog bestaande stallen) is nog steeds een reële optie en goed mogelijk. Daarom mag de stikstofruimte niet vervallen.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.6 Leegstaande stallen bij stoppende veehouder
Indiener(s): Arvalis (6151276), Arvalis (6151310), FarmConsult (6148794)

Samenvatting
Insprekers zijn gestopt met de veehouderij. De procedures voor de nieuwe activiteiten op de locatie zijn nog niet afgerond. Als die onverhoopt niet door kunnen gaan, moet een andere invulling mogelijk zijn en blijven. Dat kan ook het opnieuw opstarten van de veehouderij zijn. Het behoud van stikstofruimte is daarom essentieel. De voorgenomen vervolgactiviteiten passen niet binnen de 5% restemissie van de regeling. Er is al veel geld en inspanning geïnvesteerd in het kunnen realiseren van de vervolgactiviteiten. De regeling waardoor de stikstofruimte vervalt is disproportioneel.
In 1 situatie worden de stallen nog wel voor een klein deel gebruikt om varkens te houden. Het is niet duidelijk of de stikstofruimte van die stallen ook vervalt.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Bij het vaststellen van intrekkingenbeleid onderzoeken wij of aansluiting bij de restemissie van ten hoogste 15 % van de LBV (-plus) in de rede ligt.

2.3.7 Leegstaande stallen vanwege omschakeling naar andere diercategorie
Indiener(s): Agra-matic (6146127), Agrifirm (6152215), Agrifirm (6153593)

Samenvatting
Insprekers willen een bestaande stal vervangen en daarbij omschakelen naar het houden van een andere diercategorie. Hiertoe beschikken zij veelal ook over de nodige bouw- en milieuvergunningen. Insprekers kunnen de vergunde situatie op dit moment echter niet realiseren omdat er sinds dec 2024 voor intern salderen weer een natuurtoestemming vereist is. Door de vergunningenstop is het niet aannemelijk dat die voor 1 juli 2026 wordt verleend. De bestaande stallen kunnen niet benut worden voor de oorspronkelijke diersoort doordat de milieuvergunning al is gewijzigd.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.8 Leegstaande stallen vanwege T&H
Indiener(s): Agra-matic (6151294)

Samenvatting

De stallen staan leeg sinds in 2021 bij controle is gebleken dat het bedrijf niet voldoet aan de verleende natuurvergunning. De belangrijkste reden daarvoor is de discussie over de werking van luchtwassers. Voorts moet het bedrijf voldoen aan de ammoniakemissie-eisen van de Omgevingsverordening. Om het bedrijf in gebruik te nemen zijn nieuwe vergunningen (milieu en natuur) nodig. Er is geen zicht dat deze op korte termijn worden verleend zodat 1 juli 2026 niet haalbaar is. De gevolgen zijn onevenredig terwijl de ondernemer altijd te goeder trouw heeft gehandeld.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.9 Leegstaande stallen vanwege overlijden

Indiener(s): Arvalis (6151308)

Samenvatting
De stallen staan leeg sinds het overlijden van de ondernemer in 2022. Inmiddels willen de erven de stallen weer in gebruik gaan nemen en hebben daartoe ook de benodigde vergunningen aangevraagd. Deze zijn echter nog niet verleend.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Hierdoor is een individuele belangenafweging mogelijk.

2.3.10 Leegstaande verouderde stallen

Indiener(s): Agra-matic (6154423)

Samenvatting
Inspreker heeft in het najaar 2023 diverse aanvragen ingediend om sterk verouderde stallen te vernieuwen. De stallen zijn dermate verouderd dat daarin ondanks vigerende vergunningen geen dieren gehouden kunnen worden. De stallen staan er dus wel, maar worden niet gebruikt. Allereerst is inspreker van mening dat er in deze situatie sprake is van een situatie waarbij de stallen voor 1 juli 2026 zijn gebouwd en in gebruik zijn genomen.
In het geval de regeling op andere (incorrecte) wijze wordt uitgelegd en de stikstofruimte voor de twee leegstaande stallen vervalt, heeft dit verstrekkende gevolgen. De vergunningverlening ligt stil en er is geen zicht op dat er op korte termijn verandering in komt. Inspreker heeft tijdig aanvragen gedaan om de stallen te vervangen en hem kan niet aangerekend worden dat de vergunningen nog steeds niet zijn verleend. Het laten vervallen van latente ruimte is in deze situatie buitenproportioneel.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Voorts is de redenering van inspreker dat de stallen voor 1 juli 2026 zijn gebouwd en in gebruik zijn genomen niet navolgbaar. Er is een handelingsverbod opgenomen om een dierenverblijf (op te richten of) in gebruik te nemen voor veehouderijen die gedurende een onafgebroken periode van drie jaar bedrijfsmatig geen landbouwhuisdieren hebben gehouden.

2.3.11 Leegstaande stal vanwege procedure bij rechter

Indiener(s): Agra-matic (6146126)

Samenvatting

Inspreker is in 2020 geconfronteerd met de gedeeltelijke intrekking van de omgevingsvergunning milieu die was verleend voor een nieuwe stal. Door deze gedeeltelijke intrekking voldoen de resterende 2 stallen niet aan het Besluit emissiearme huisvesting waardoor de stallen gedwongen leeg staan. De gedeeltelijke intrekking ligt bij de rechter. Er is geen zicht op dat die op korte termijn uitspraak doet. Het mag niet zo zijn dat als de rechter de gedeeltelijke intrekking terugdraait, de vergunde stikstofruimte is komen te vervallen. Vanwege het besluit uit 2020 is hij al geruime tijd inkomsten kwijt, door de regeling in de verordening zou hij zijn hele bedrijf kwijtraken.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.12 Verval van stikstofruimte raakt ook bestaande bedrijfsvoering

Indiener(s): Agra-matic (6146127), Agrifirm (6151006), Agrifirm (6153581)

Samenvatting
Als de stikstofruimte uit een niet benutte natuurtoestemming vervalt, kan in sommige situaties ook de bestaande bedrijfsvoering niet stabiel worden voortgezet. Voor zover er een natuurvergunning resteert, dekt die niet de bedrijfsvoering die in de bestaande stallen plaatsvindt omdat de verleende vergunning zag op een totaalplan voor het bedrijf. Hierdoor ontstaat een diffuse, rechtsonzekere situatie die grotendeels het gevolg is van falend en steeds veranderend stikstofbeleid.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.13 Feitelijke situatie niet conform vergunning

Indiener(s): Agrifirm (6152371), Agrifirm (6152796),

Samenvatting
In 2015 zijn vergunningen verleend voor wijziging in de bedrijfsvoering die niet allen helemaal zijn gerealiseerd. De feitelijke situatie komt niet overeen met de vergunde situatie doordat bouwwerken niet zijn gerealiseerd. Deze komen dan per 1 juli te vervallen. Anderzijds staat er vee in oude stallen die niet meer in de natuurtoestemming staan. Bestaande stallen zijn niet altijd conform de vergunning gerealiseerd.
De regeling heeft verstrekkende gevolgen voor de bedrijfsvoering van inspreker.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Het is overigens niet aan de regeling toe te rekenen als inspreker zijn bedrijfsvoering niet conform de verleende toestemming exploiteert.

2.3.14 Verouderde bedrijfssituatie

Indiener(s): Agrifirm (6152295)

Samenvatting
Inspreker houdt op een verouderde locatie jonge geiten en geiten die tijdelijk niet gemolken worden. Er is geen natuurtoestemming; de referentiesituatie wordt ontleend aan de milieutoestemming. Inspreker wenst de locatie te vernieuwen. Probleem is dat er geen vergunningen verleend worden voor geiten en dat er momenteel bovendien geen

natuurtoestemmingen worden verleend. De regeling betekent feitelijk een uitsterfconstructie voor deze locatie.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Voorts is vervanging van een legaal aanwezige geitenstal binnen de huidige regeling mogelijk.

2.3.15 Stikstofruimte voor extern salderen

Indiener(s): Agrifirm (6152722), Agrifirm (6153581), Agrifirm (6153297), ARAG (6151499), Linssen Advocaten (6151906), Van Dun (6153662), inspreker (6151111)

Samenvatting
Insprekers hebben stikstofruimte aangekocht van een stoppende ondernemer uit de buurt voor extern salderen. Kort nadat inspreker hiertoe een aanvraag voor natuurvergunning had ingediend, is extern salderen stopgezet. De vergunningaanvraag ligt nog steeds bij de provincie. Met de voorgestelde regeling komt de aangekochte ruimte te vervallen waardoor de beoogde bedrijfsontwikkeling niet meer mogelijk is.
Door de regeling worden de afspraken tussen saldogever en saldonemer doorkruist. Er moet een uitzondering voor situaties worden opgenomen waarin sprake is van extern salderen. Door de voorgenomen maatregel kan de saldogever niet aan de verplichtingen voldoen die hij is aangegaan en vervalt de stikstofruimte. De overdracht kan immers pas plaatsvinden als de ontvanger daartoe een natuurtoestemming krijgt. Die mogelijkheid ligt al geruime tijd stil. Inspreker heeft locaties opgekocht om met de aanwezige stikstofruimte extern te kunnen salderen voor bedrijfsontwikkeling elders. Deze locaties worden al geruime tijd niet meer (volledig) benut, conform afspraak met gemeente en provincie zodat in de omgeving woningbouw en natuur ontwikkeld kan worden. De plannen voor het samenvoegen van diverse locaties op 1 locatie zijn al sinds 2010 in procedure en door de provincie in het kader van de natuurtoestemming als akkoord beoordeeld. Inmiddels zijn alle toestemmingen verkregen, behoudens de natuurtoestemming. Het vervallen van stikstofruimte op locaties die conform afspraak leegstaan, is onevenredig.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.16 Vervangende of nieuwe bedrijfslocatie

Indiener(s): Agrifirm (6150487), Arvalis (6152664), FG bedrijfsontwikkeling (6151296), Linssen Advocaten (6151908 en 6151293), VanBuiten (6149507), inspreker (6153057), Van Dun (6152916)

Samenvatting
Insprekers hebben een nieuwe bedrijfslocatie aangekocht voor verdere bedrijfsontwikkeling of verplaatsing van het huidige bedrijf. Tot op heden is er nog geen gebruik gemaakt van deze beoogde nieuwe bedrijfslocatie vanwege allerlei omstandigheden: er is onzekerheid over de toepassing van emissie-arme huisvestingssystemen, de ontwikkeling van de locatie maakt deel uit van een gefaseerde bedrijfsontwikkeling, er is een beroepsprocedures bij de rechter of door het continu wijzigen van ammoniakemissie-eisen van de provincie moeten de verleende vergunningen weer aangepast worden. Het aanpassen van vergunningen is momenteel niet mogelijk vanwege de juridisch hoogst onzekere situatie. En voor zover die wel zijn aangevraagd, zijn die tot op heden niet verleend. In de meeste gevallen zijn de procedures voor het benutten van de locatie al geruime tijd geleden gestart. Het is niet aannemelijk dat deze voor 1 juli 2026 verleend worden.
Inspreker 6149507 heeft de locatie recent (april 2025) aangekocht. Op dat moment was niet

bekend dat de provincie voornemens was latente ruimte in te trekken. Reden voor aankoop was juist dat er vigerende toestemmingen op het perceel rusten.
Door de regeling vervalt de verleende natuurtoestemming waardoor verplaatsing of ontwikkeling op de beoogde locatie niet meer mogelijk is. In een geval van verplaatsing is voortzetting van het bedrijf op de huidige locatie vanwege stedelijke ontwikkeling hoogst onzeker. Insprekers geven aan nog steeds de intentie te hebben op de beoogde locatie een bedrijf te ontwikkelen.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Overigens wijzen wij inspreker 6149507 op het feit dat wij het voorgenomen beleid reeds bekend hebben gemaakt in december 2024.

2.3.17 Bouw stal en ingebruikname

Indiener(s): Arvalis (6152801), Arvalis (6153105), FG bedrijfsontwikkeling (6151296), inspreker (6153057)

Samenvatting
Insprekers hebben het voornemen om op korte termijn een al eerder vergunde stal te bouwen of de stal is momenteel in aanbouw. Het is nog niet duidelijk of de bouw en ingebruikname ook voor 1 juli 2026 afgerond zijn. Het kan dan gelet op alle inspanning en investeringen niet zo zijn dat de stikstofruimte dan vervalt en die stal als latent wordt aangemerkt. Alle investeringen zijn dan voor niets geweest.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.18 Niet meer of niet meer volledig in gebruik zijnde stallen

Indiener(s): Arvalis (6152680), inspreker (6152929), DLV (6153983), DLV (6154223), DLV (6154400), DLV (6154128), DLV (6154388), DLV (6154297), DLV (6154258), DLV (6154215), DLV (6154011), DLV (6154328), DLV (6154151), DLV (6154244), DLV (6154234), DLV (6154190), DLV (6154303), DLV (6154032), DLV (6153950), DLV (6154285), DLV (6153965), DLV (6154175), Van Dun (6153627), Van Dun (6154426), Van Dun (6153922), inspreker (6151830), inspreker (6153055)

Samenvatting
Het bedrijf is niet actief in gebruik of er is sprake van een onderbezetting doordat er minder dieren worden gehouden dan is toegestaan in de milieuvergunning. Daardoor ontstaat er op of in de periode na 1 juli 2026 een situatie waarbij (een deel van) de dierenverblijven niet meer in gebruik zijn/aanwezig zijn. Insprekers hebben stikstofruimte nodig voor de herstart van het bedrijf, vervolgactiviteiten of voor de overdracht/verkoop van hun bedrijf.
In diverse gevallen zijn daartoe ook vergunningaanvragen ingediend. De vergunningverlening voor de natuurtoestemming ligt stil. Door de lange doorlooptijd van procedures is het niet mogelijk om voor 1 juli 2026 gereed te zijn.
Als stallen nu om wat voor reden ook leeg staan (wat vaak een weloverwogen besluit van de ondernemer is) worden zij gedwongen om daar dieren in te zetten. Vanwege de onzekerheid over de werking van huisvestingssystemen is dat weloverwogen niet gedaan. Behoud van stikstofruimte is nodig voor de geplande bedrijfsopvolging en/of het weer (volledig) in gebruik nemen van de stallen.

Reactie

Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.19 Deelname Saneringsregeling varkenshouderij

Indiener(s): Derks Advies (6154263)

Samenvatting
Inspreker heeft deelgenomen aan de Saneringsregeling varkenshouderij en daarbij bewust 85% van de rechten ingeleverd. Met de 15 % resterende stikstofruimte wenst inspreker een nieuw bedrijf op te starten. Daar is destijds (met toepassing van intern salderen) expliciet mee ingestemd door de provincie. Vanwege de december uitspraak is echter weer een natuurtoestemming nodig en aangevraagd. Deze is nog niet verleend. Door de regeling zou nu deze resterende 15 % stikstof komen te vervallen. Dat is onevenredig en getuigt van een onbetrouwbare overheid.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Bij het vaststellen van intrekkingenbeleid en beleidsregels voor intern salderen onderzoeken wij of aansluiting bij de restemissie van ten hoogste 15 % van de LBV (-plus) in de rede ligt.

2.3.20 Deelname landelijke beëindigingsregeling

Indiener(s): DLV (6154008), DLV (6154313), DLV (6154196), DLV (6154274), DLV (6153937)

Samenvatting
Inspreker komt in aanmerking voor deelname aan een landelijke beëindigingsregeling en wil een passende vervolgfunctie ontwikkelen. Alle ondernemers die niet voor 1 juli 2026 procedures hebben afgerond worden door de regeling geraakt. Vanwege de lange doorlooptijd van procedures is het aannemelijk dat deze dan nog niet (onherroepelijk) zijn afgerond.
Vanuit de landelijke regelingen is het gebruiksgericht houden van paarden bijvoorbeeld toegestaan. En mag 15 % van de stikstofruimte ingezet worden. De regeling in de verordening doorkruist de landelijke regeling.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.
Bij het vaststellen van intrekkingenbeleid en beleidsregels voor intern salderen onderzoeken wij of aansluiting bij de restemissie van ten hoogste 15 % van de LBV (-plus) in de rede ligt.

2.3.21 Vervolgfunctie

Indiener(s): DLV (6154359)

Samenvatting
Inspreker houdt vanwege ziekte al enige tijd geen dieren in de sterk verouderde stallen. Hij heeft concrete plannen voor een passende vervolgfunctie op de locatie met een stadsboerderij waarbij hobbymatig dieren worden gehouden. De 5 % restantemissie is daarvoor niet voldoende. Inspreker kan de vervolgfunctie op dit moment nog niet realiseren omdat hij afhankelijk is van de (woningbouw)plannen die de gemeente rond zijn locatie heeft.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Bij het

vaststellen van intrekkingenbeleid en beleidsregels voor intern salderen onderzoeken wij of aansluiting bij de restemissie van ten hoogste 15 % van de LBV (-plus) in de rede ligt.

2.3.22 Innovatief stalsysteem

Indiener(s): DLV (61543170)

Samenvatting
Inspreker werkt actief samen met de provincie aan de ontwikkeling van een nieuw innovatief stalsysteem. Dit systeem is in eerste instantie alleen uitgevoerd in een bestaande stal Na bewezen werking wil inspreker het systeem ook realiseren in een nieuwe reeds binnen de natuurtoestemming opgenomen stal. Het metingentraject duurt langer dan verwacht waardoor de nieuwe stal niet voor 1 juli 2026 gerealiseerd kan worden. Er is namelijk nog geen emissiefactor vastgesteld. De regeling betekent dat inspreker na alle investeringen die zijn gedaan de nieuwe stal niet meer kan bouwen. Dat is onevenredig.
Overigens betwijfelt inspreker of de stikstofruimte indirect met de generieke maatregel kan vervallen. Hij heeft in de vergunning specifieke toestemming dat die geldt voor de in de vergunning opgenomen projecten totdat de wijziging is gerealiseerd dan wel uitgevoerd.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen.

2.3.23 Nertsenhouderij

Indiener(s): DLV (6154047), inspreker (6153361), NFE (6149173), inspreker (6151843), inspreker (6139123), inspreker (6152705), Van Dun (6154124), Van Dun (6154340), Van Dun (6154010), Van Dun (6154115), Van Dun (6153922)

Samenvatting
De regeling treft nertsenhouders onevenredig hard. Er is geen sprake van een zorgvuldige belangenafweging. De nertsenhouderij moest in coronatijd acuut vanwege overheidsregels stoppen. Het kan de sector niet aangerekend worden dat de stallen sindsdien leeg staan. Zij kunnen vanwege het opnemen van het nertsenverbod geen gebruik maken van de vergunningen. Het is daarom onmogelijk voor hen om te voldoen aan de regeling.
De rijksoverheid heeft destijds toegezegd geen rechten te ontnemen. Het Rijk heeft gemeenten en provincies opgeroepen om ruimhartig mee te werken aan omschakeling naar een nieuwe bedrijfsbestemming. Daar is weinig van terecht gekomen. In de praktijk blijkt ook dat het niet mogelijk is binnen drie jaar om te schakelen. Daarom is de termijn voor het opstarten van een vervolgactiviteit in de sloop- en ombouwregeling van het Rijk verlengd tot 2029. In de voorgestelde regeling is voorts geen rechtvaardigingsgrond opgenomen om uitsluitend stikstofruimte van pelsdierhouderijen weg te nemen. De nadelige gevolgen zijn groot, terwijl het effect op natuurdoelen nihil is.
Insprekers zijn vaak in overleg over een passende vervolgfunctie of hebben de procedures in gang gezet. Vanwege complexiteit van procedures en tegenwerkende gemeenten en provincie, zijn die niet voor 1 juli 2026 afgerond. De voorgenomen regeling ontneemt de ontwikkelruimte voor de bedrijven, is in strijd met de afspraken met het Rijk en heeft onevenredige gevolgen.

Reactie
Zoals wij onder 2.2.1 hebben aangegeven, stellen wij voor om de regeling gewijzigd vast te stellen en via intrekkingsbesluiten over te gaan tot wijziging van de vergunningen. Bij het vaststellen van intrekkingenbeleid en beleidsregels voor intern salderen onderzoeken wij of aansluiting bij de restemissie van ten hoogste 15 % van de Lbv(-plus) in de rede ligt.
De door de Minister verlengde termijn heeft voorts betrekking op subsidievoorwaarden en staat los van de noodzaak (en verplichting) om verslechtering van Natura 2000-gebied door

het vaststellen van maatwerkregels tegen te gaan. Wij begrijpen voorts niet waar insprekers zich op baseren als zij stellen dat uitsluitend stikstofruimte van nertsenhouderijen wordt beperkt. De regeling is voor alle veehouderijen gelijk.

3 Werkingsgebieden

3.1.1 Aanwijzen Boringsvrije zone Haarsteeg en Wagenberg

Indiener(s): Inspreker (6150014), Inspreker (6147646), Inspreker (6150568), Inspreker (6148538), Inspreker (6149805), Inspreker (6148549), Remie Fiscaal Juridisch Adviesbureau (6141399), ZLTO Amerstreek (6153081), ZLTO Langstraat (6154552)

Samenvatting

Insprekers hebben zorgen over de aanwijzing van twee nieuwe boringsvrije zones in Haarsteeg en Wagenberg als onderdeel van het beleid voor drinkwaterreserveringsgebieden. Meer specifiek hebben zij de volgende punten ingebracht:

- Noodzaak voor aanwijzing: insprekers vragen zich af waarom er boringsvrije zones worden aangewezen terwijl er al pilots lopen voor de winning van brak grondwater om drinkwater uit te maken.
- Gevolgen voor bedrijfsvoering: insprekers hebben zorgen dat de aanwijzing van de boringsvrije zones restricties aan maaiveld met zich brengen voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen. De aanwijzing zou de mogelijkheden beperken voor het gebruik van warmte-koude-opslagsystemen.
- Onvoldoende afweging van belangen bij het selecteren van gebieden: de (agrarische) belangen zijn niet respectievelijk onvoldoende meegewogen bij deze selectie.
- Waterwingebied: diverse insprekers hebben zorgen dat er een waterwingebied wordt aangewezen.
- Financiële compensatie: insprekers vinden dat er recht op compensatie is door de aanwijzing van boringsvrije zones.

Reactie

- Noodzaak aanwijzing

Drinkwaterreserveringsgebieden zijn gebieden waar in de toekomst drinkwater gewonnen kan worden als dat bij de huidige waterwinningslocaties niet meer mogelijk is vanwege kwaliteitsproblemen. Het is een reserveoptie en bedoeld als noodoplossing, niet om de groeiende watervraag op te vangen. De al lopende ontwikkeling van aanvullende bronnen (zoals brakwater) is voornamelijk een oplossing voor de kwantiteit. In de Droogteagenda is namelijk afgesproken dat de groeiende drinkwatervraag wordt opgevangen met aanvullende drinkwaterbronnen en waterbesparing. De provincie en de drinkwaterbedrijven hebben ook de plicht om de huidige bronnen goed te beschermen. Het beschermen van de huidige grondwaterbonnen heeft ook de voorkeur boven het overgaan tot eventueel gebruik van drinkwaterreserveringsgebieden.

- Gevolgen voor bedrijfsvoering

De gevolgen van het aanwijzen van een boringsvrije zone voor de agrarische bedrijfsvoering zijn minimaal. Een boringsvrije zone heeft als beperking dat er niet door de afsluitende kleilaag heen mag worden geboord om zo het onderliggende grondwater te beschermen tegen verontreinigingen van boven. In boringsvrije zones zijn geothermie (warmte uit de aarde als alternatief voor aardgas) en gaswinning, gelet op de regels in de omgevingsverordening derhalve niet mogelijk. Voor open bodemenergiesystemen geldt dat die in heel Brabant, behalve in de waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden, aangelegd mogen worden tot aan de beschermende kleilaag. De diepte van die kleilaag is op de kaart van de Omgevingsverordening opgenomen. Buiten de boringsvrije zones mogen open bodemenergiesystemen bij uitzondering tot 80 meter diepte worden aangelegd, ook als de kleilaag hoger ligt.
In Wagenberg ligt de kleilaag ruim 100 m diep; de aanwijzing brengt derhalve geen strengere eisen met zich mee dan elders in Brabant. In Haarsteeg ligt dat anders, omdat de kleilaag daar op 65-70 m diepte ligt. Daar mag in de boringsvrije zone dus tot aan die diepte een open systeem worden aangelegd, en net buiten de boringsvrije zone mag dit tot 80 m.

In boringsvrije zones gelden vanuit de omgevingsverordening geen restricties aan maaiveld (voor gebruik gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen). Mocht het gebied in Wagenberg en/of Haarsteeg in de toekomst daadwerkelijk gebruikt worden voor drinkwaterproductie, dan betekent dat niet automatisch dat daarmee ook het beschermingsregime voor het hele gebied verandert. Vooralsnog verwachten wij dat de gronden aangewezen blijven als boringsvrije zone, behoudens het gedeelte waar de feitelijke winning plaatsvindt. Dat wordt aangewezen als waterwingebied. Er zijn in Brabant meer grondwaterwinningen die alleen een boringsvrije zone kennen. De zwaardere beperkingen waar insprekers voor vrezen, gelden alleen voor aangewezen grondwaterbeschermingsgebied. De wijziging naar een daadwerkelijke grondwaterwinning vindt pas plaats na gedegen onderzoek en een vergunningentraject voor de feitelijke grondwateronttrekking. Zo'n traject duurt in het algemeen ten minste tien jaar.

- Onvoldoende afweging van belangen bij selecteren gebieden

Voordat is overgegaan tot aanwijzing en selectie van de gebieden is onderzoek gedaan door een onafhankelijk adviesbureau. Zij hebben daarbij gekeken naar 1) inpasbaarheid in het watersysteem, 2) beschikbare ruimte, 3) geschikte ondergrond en 4) impact op omgeving en bescherming winning. Bij dit laatste aspect is expliciet rekening gehouden met beperkingen aan het maaiveld. Een aanwijzing als boringsvrije zone heeft namelijk de voorkeur boven het aanwijzen van een grondwaterbeschermingsgebied omdat daar meer restricties voor de gebruikers gelden. Dus reeds bij de selectie van gebieden is nadrukkelijk rekening gehouden met de belangen van de (agrarische) gebruikers. Zoals hierboven uitgelegd zijn er geen restricties aan het maaiveld en staat de aanwijzing niet in de weg aan regulier agrarisch gebruik van de gronden. Gelet daarop is de impact op de bedrijfsvoering minimaal.

- Waterwingebied

Bij de voorgestelde wijziging van de Omgevingsverordening wordt geen waterwingebied aangewezen, maar slechts een boringsvrije zone. Een waterwingebied (het gebied waar daadwerkelijk het grondwater wordt opgepompt) wordt pas aangewezen als er daadwerkelijk een nieuwe grondwaterwinning komt. Dan gaat het waarschijnlijk om slechts een klein gedeelte van de nu aangewezen boringsvrije zone. Voor die aanwijzing moet altijd een procedure tot wijziging van de verordening worden doorlopen, waarbij opnieuw een belangenafweging plaatsvindt.

- Financiële compensatie

Het aanwijzen van de twee nieuwe boringsvrije zones heeft nauwelijks consequenties voor de gebruikers van het gebied zodat het naar onze mening niet nodig is een compensatieregeling op te stellen. Mochten insprekers van mening zijn dat zij schade ondervinden van de aanwijzing dan voorziet de wet in een mogelijkheid een verzoek tot nadeelcompensatie in te dienen.

3.1.2 Aanwijzen boringsvrije zone Haarsteeg en Wagenberg en beperkingen voor buisleidingen

Indiener(s): Leidingenstraat Nederland (LSNed) (6146133)

Samenvatting

Inspreker verzoekt om rekening te houden met de mogelijkheden voor ondergronds transport van (gevaarlijke) stoffen door middel van buisleidingen in de aangewezen boringsvrije zones. Het gebied bij Wagenberg overlapt met de gereserveerde buisleidingenstrook. Er zijn andere oplossingen mogelijk om de kans op vervuiling van het grondwater tegen te gaan.

Reactie

Bij het opstellen van de grondwaterbeschermingsregels in de huidige Omgevingsverordening is er al rekening gehouden met het belang van transport (van gevaarlijke stoffen) via

buisleidingen. In een boringsvrije zone is er sprake van een verboden milieubelastende activiteit als er dieper wordt gegraven dan 10 meter. Daarvan is bij buisleidingen geen sprake.

4 Nota van wijziging

De ontwerp TAM Omgevingsverordening-regelwijziging 2 wordt op onderdelen gewijzigd vastgesteld. In dit hoofdstuk zijn alle wijzigingen van de regels ten opzichte van de ontwerpwijziging opgenomen. Naast de wijzigingen vanwege de ingekomen zienswijzen, worden ook ambtshalve (enkele) wijzigingen voorgesteld.
In het Statenvoorstel 43/25 zijn de inhoudelijke wijzigingen toegelicht. Daarnaast zijn ook enkele juridisch technische aanpassingen doorgevoerd.

Een aantal onderdelen van de ontwerpwijziging zijn niet meer nodig doordat de TAM Omgevingsverordening Noord-Brabant in augustus jl. is vervangen door de Omgevingsverordening Noord-Brabant. Hierdoor is er niet langer sprake van een zelfstandige wijzigingsverordening maar wordt de Omgevingsverordening Noord-Brabant via een wijzigingsbesluit aangepast.

Het voorgestelde Artikel 3.103 wordt vervangen door:
Artikel 3.103 Maatwerkregel tijdelijk handelingsverbod veehouderijen
Vanaf 1 juli 2026 tot 1 januari 2032 is het verboden om op een veehouderij:

a. een dierenverblijf op te richten of bedrijfsmatig in gebruik te nemen, als gedurende een aaneengesloten periode van drie jaar bedrijfsmatig geen landbouwhuisdieren op de locatie zijn gehouden; of
b. een dierenverblijf op te richten en bedrijfsmatig in gebruik te nemen, als gedurende drie jaar geen gebruik is gemaakt van een daarvoor verleende onherroepelijke natuurtoestemming.

Het voorgestelde artikel 3.104 Maatwerkregel niet gerealiseerd dierenverblijf wordt niet opgenomen.

In artikel 5.14 derde lid, onder c, onder 1 en het derde lid onder d wordt ‘cultuurhistorisch waardevol complex’ gewijzigd in ‘complex cultuurhistorisch belang’

Aan de naam van paragraaf 5.2.5 wordt toegevoegd ‘en Natura 2000-gebied'

In artikel 5.30, vierde lid, onder c wordt de passage: ‘behoudens in het geval dat voor het verrichten van een nieuwe activiteit een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, onder e van de Omgevingswet is verleend’ geschrapt

De voorgestelde wijziging van artikel 5.32, tweede lid, komt te vervallen

In artikel 5.76, derde lid (nieuw), wordt de passage ‘te verkleinen’ vervangen door ‘aan te passen’

Artikelen 7.17 en 7.18 vervallen

Aan het begrip agrarisch verwant bedrijf wordt de passage ‘met uitzondering van mestbewerking’ aangepast in ‘met uitzondering van mestbehandeling of mestbewerking’

Aan het begrip natuurtoestemming wordt onder 2 de passage ‘onherroepelijke omgevingsvergunning of geldende melding voor een milieubelastende activiteit’ toegevoegd

In artikel 7.21, tweede lid, onder b wordt het woord ‘stalsystemen’ vervangen door ‘huisvestingssystemen’

5. Bijlage (overzicht insprekers per adviesbureau)

Briefnummer	Indiener	kenmerk brief	Namens wie ingediend
6140423	Agra-Matic BV		
6150096	Agra-Matic BV		F. Lavrijsen-van Limpt V.O.F.
6150650	Agra-Matic BV		Mts Bouwmans-van Hees
6151280	Agra-Matic BV		J. en P. Schepens
6151294	Agra-Matic BV		Straathof
6154423	Agra-Matic BV.		De Schoenriem
6150487	Agrifirm NWE B.V.	E.00001043	V.O.F. van Asseldonk-van Zwambagt
6150642	Agrifirm NWE B.V.	E.00000624	M. van Dijck Varkens B.V.
6150883	Agrifirm NWE B.V.	E.00000113	S.J.W.M. Roefs en M.M.G.M. v.d. Heijden
6150923	Agrifirm NWE B.V.	E.00000510	E. en A. van Hout V.O.F.
6151006	Agrifirm NWE B.V.	E.00000947	Antoniushoeve B.V.
6151076	Agrifirm NWE B.V.	E.00004381	V.O.F. Kuijpers-van Asten
6152111	Agrifirm NWE B.V.	E.00000221	Fokzeugenbedrijf Bervoets BV
6152179	Agrifirm NWE B.V.	E.00000914	V.O.F. van der Pas-van Zutphen
6152215	Agrifirm NWE B.V.	E.00006251 & E.00006646	Van de Kerkhof Agro Mierlo B.V.
6152295	Agrifirm NWE B.V.	E.00005316	Franssen & Heesmans Melkgeitenhouderij
6152371	Agrifirm NWE B.V.	E.00000556	Maatschap Kessel
6152401	Agrifirm NWE B.V.	E.00000540	VOF van der Biezen
6152449	Agrifirm NWE B.V.	E.00000948	Sommers Pluimvee
6152622	Agrifirm NWE B.V.	E.00006751	Melkvee Oomen-van Creij
6152722	Agrifirm NWE B.V.	E.00006750	Melkveebedrijf Ossenblok
6152758	Agrifirm NWE B.V.	E.00000494	Kees Huijbers
6152796	Agrifirm NWE B.V.	E.00000874	Varkenshouderij Minten
6152828	Agrifirm NWE B.V.	E.00006748	Maatschap P.A.M. Dirven en M.C.B. Dirven van Caam
6152834	Agrifirm NWE B.V.	E.00000573	Porco B.V.
6152851	Agrifirm NWE B.V.	E.00000913	Maatschap B.J.M. Kuijpers en J.G.W. Kuijpers
6152859	Agrifirm NWE B.V.	E.00000955	Vogelenzang B.V.
6152896	Agrifirm NWE B.V.	E.00006278	C.W.M. Kuijpers
6152910	Agrifirm NWE B.V.	E.00006723	Zorgboerderij BijKlaver5
6152926	Agrifirm NWE B.V.	E.00000893	Gebroeders Kanters
6152971	Agrifirm NWE B.V.	E.00002207	P.H. Aarden
6153196	Agrifirm NWE B.V.	E.00001062	Dhr. B. Zonnenberg
6153297	Agrifirm NWE B.V.	E.00002009	V.O.F. J.M.M. Denissen en M.A.C.J. Denissen-van Gastel
6153476	Agrifirm NWE B.V.	E.00001125	G.H.J. van Mierlo en M.J.H. van Mierlo-Gielen
6153514	Agrifirm NWE B.V.	E.00000502	Maatschap Donkers W.A.C. en E.J.M
6153523	Agrifirm NWE B.V.	E.00000619	Nabuurs
6153581	Agrifirm NWE B.V.	E.00004437	A. van den Bosch
6153593	Agrifirm NWE B.V.	E.00004162	Melkveebedrijf Verheijen-van den Brandt
6152664	Arvalis	250114	A.J.P. Agri BV
6152709	Arvalis	250124-001	V.O.F. H.M. Berkers en W.A.L. Berkers-Berkvens

6152855	Arvalis	250115	Bakermans Agro & Bouw
6152975	Arvalis	PB - zienswijze latent - Maarten van der Wijst - Boerdonk	Van der Wijst
6153084	Arvalis	250126	Maatschap Koppens & Martens
6153107	Arvalis	PB - zienswijze latent - familie van Doveren - Biezenmortel	Maatschap van Doveren Rundvee
6153147	Arvalis	250129	Kuijpers Farmers B.V.
6154159	Arvalis	250132	M.B.F. Tomassen
6154532	Arvalis	PB - zienswijze latent - Hoeve Pondonk- Familie Roelands Alphe	Hoeve Pondonk
6152419	Arvalis	250111	Rovers Peelhoeve BV
6152438	Arvalis	250125	Peelweg BV
6154347	Arvalis	PB-zienswijze latent - Adrie van Bavel - Riel	Van Bavel
6152667	Arvalis B.V.	250119	De Kruisstraat B.V.
6152680	Arvalis B.V.	250118	Maatschap van den Wittenboer-Hagelaar
6152801	Arvalis B.V.	250117	Maatschap Heijmans
6150011	Arvalis Juristen	250110-001	Melkveebedrijf Van Kampen-Volman
6151276	Arvalis Juristen	CvW -zienswijze latent- De Jofra Hoeve Esch	De Jofra Hoeve
6151279	Arvalis Juristen	HC-Oever	Maatschap van den Oever Agro
6151308	Arvalis Juristen	HC_Heijden	Mevr. A.M. van der Heijden, namens erven van der Heijden
6151309	Arvalis Juristen	HC_Dirks	Firma Dirks-van Laarhoven
6151310	Arvalis Juristen	HC_Asten	Dhr. E. van Asten
6154571	Den Hollander Advocaten	Diverse cliënten / TAM-omgevingsverordening 4910129	Diverse in de provincie Noord-Brabant gevestigde cliënten
6151312	Den Hollander Advocaten	Fa. L.A.J. Ammerlaan / advies omgevingsplan 1709948	Fa L.A.J. Ammerlaan
6151862	Derks Advies B.V.		Familie Bardoel
6153332	Derks Advies B.V.		Twistporc B.V.
6153535	Derks Advies B.V.		Poel Porcus B.V.
6154263	Derks Advies B.V.		Varkensbedrijf Ebbers
6153608	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250694	G. Donkers V.O.F.
6153670	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250689	Mts. Jacobs - Van der Heijden
6153684	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250688	De Rietbunder melkveebedrijf
6153703	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250676	Verstegen Veehouderij
6153732	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250678	Hopman Agrarische Bedrijven B.V.
6153790	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250675	Firma Gebroeders Ripping en Zonen
6153801	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250664	V.O.F. Hanenberg-Kanters
6153808	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250583	Melkveebedrijf Overenk B.V.
6153820	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250582	Geitenhouderij van Hees B.V.
6153828	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250656	V.O.F. Heijdorp
6153880	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250576	Batechno B.V.

6153896	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250687	Geurts Oploo
6153926	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250588	Landbouwbedrijf van de Laar
6153937	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250579	Verhoeven Melkgeiten
6153947	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250584	A. van Gorp
6153950	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250590	VOF Kuunders
6153965	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250693	Maatschap Pijnenburg
6153983	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250696	Bekx
6153986	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250593	Lameba B.V.
6153994	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250590	VOF Kuunders
6154002	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250710	J.J.M. van Gisbergen
6154008	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250667	De Haas
6154011	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250658	Maatschap P.J.M. Geerts en A.M.P. Geerst van de Wouw
6154032	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250587	Melkveebedrijf Broeren VOF
6154043	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250701	B.V. Landgoed De Princepeel
6154047	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250657	Johan v Schipstal B.V.
6154069	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250592	Schijndel Wanroy BV
6154085	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250700	Relou Varkenshouderij B.V.
6154088	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250577	Knoops Heuvel Muizenhol VOF
6154091	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250659	Jurgens Vleesvarkens B.V.
6154103	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250699	4Dun Holding B.V.
6154118	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250709	De Rooij Oud Gastel B.V.
6154120	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250660	Broekfarm VOF
6154128	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250691	A.J.Jansen, H.H.J.M. Jansen-Overbeek en Jansbeek B.V.
6154151	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250695	THEV Beheer B.V.
6154156	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250680	BroVen VOF
6154162	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250690	Mts. van der Corput
6154165	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250573	J.E.W. Wijnen
6154175	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250679	Van Dongen Zeeland VOF
6154180	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250692	De Hei Agro Mariaheide B.V.
6154190	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250674	Mts. J. Vink en M.H. Vink-van Bussel
6154196	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250574	Lupinen Farm B.V.
6154200	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250671	Kilvar Peel BV
6154215	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250673	P. Moors
6154223	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250575	De Beukenhoeve
6154225	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250670	Kilvar Haps BV
6154234	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250672	Vermeer-Vermeulen V.O.F.
6154241	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250661	VOF Kapteijns Meijs
6154244	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250662	M. van den Berg

6154258	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250663	Mink Farm Rinus Janssen BV
6154274	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250580	Maatschap Cuppen van Vugt
6154279	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250669	Maatschap M.A.J.M. Welvaarts en
6154285	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250666	VOF Lemmers
6154297	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250585	Melkveebedrijf Louwers - Hermans
6154303	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250668	De Berkenhoeve v.o.f.
6154306	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250587	Habra Dairy Farms
6154309	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250703	De Rooij Oud Gastel BV
6154313	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250713	Loosagro B.V.
6154317	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	A200024	Meulendijks Varkensbedrijf B.V.
6154323	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250698	De Vijdt B.V.
6154328	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250702	Maatschap Jansen-Van Engeland
6154341	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250697	Van Dongen Zeeland V.O.F.
6154359	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	002-B250567	Denissen VOF
6154374	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250578	Verstijnen
6154382	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250591	Dalton-Hoeve
6154388	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250590	VOF Kuunders
6154389	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B200781	Maatschap M.H. de Mol en A.L.A.J. Vissers
6154400	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250581	Costi BV
6154420	DLV Bouw, Milieu en Techniek BV	B250589	Antoniushoeve B.V.
6148080	FarmConsult	DH/LMB/202506-ZW-OVNBRW2	Lameba BV
6148780	FarmConsult	DH-RV/HLV5/202506-ZW-OVNBRW2	Holva BV
6148787	FarmConsult	DH-RV/ZNDP/202506-ZW-OVNBRW2	Zandpluim BV
6148794	FarmConsult	DH-RV/HLV13/202506-ZW-OVNBRW2	Holva BV
6149146	FarmConsult	DH-RV/BE/202506-ZW-OVNBRW2	Beekerloop BV
6149163	FarmConsult	DH-RV/VRK/202506-ZW-OVNBRW2	Verko BV
6152023	FarmConsult	DH/LMB/2025-06-30-JJ	Maatschap J.W.T. & V.J.A.G. Jakobs
6152365	FarmConsult	DH-EWK/PB/202506-ZW-OVNBRW2	Beerten BV P.
6152775	FarmConsult	DH-EWK/AD/202506-ZW-OVNBRW2	Delheij Maatschap
6152779	FarmConsult	DH-EWK/PVO/202506-ZW-OVNBRW2	Van Oosterhout Melkveebedrijf
6152791	FarmConsult	DH-EWK/Mvk 202506-ZW-OVNBRW2	Van Kuijk Agro
6152824	FarmConsult	DH-EWK/JH/202506-ZW-OVNBRW2	Hagens en Hagens-Hereijgers
6152830	FarmConsult	DH-EWK/LB/202506-ZW-OVNBRW2	Beljaars Melkvee
6152838	FarmConsult	DH-EWK/JH/202506-ZW-OVNBRW2	Melkveebedrijf C.J.M. op 't Hoog
6152978	FarmConsult	DH-EWK/JW/202506-ZW-OVNBRW2	Welvaarts Landbouwbedrijf
6153735	FarmConsult		Drieveld BV
6153843	FarmConsult	DH/LMB/2025-07-03-JJ	B. Spanjers
6154465	FarmConsult	HE/2025-07-03-ZwSvdK	Van de Kerkhof Agro
6146116	Hooglander Advocaten B.V.	D20240239 Verberne Z omgevingsvergunning Deurne	V.O.F. Verberne en Dhr. P.J.W. Verberne

6152036	Hooglander Advocaten B.V.	D250657 Madou Agro Varkens C.V. / Provincie Noord-Brabo	Madou Agro Varkens C.V.
6151902	Linssen cs Advocaten	602250253	Geitenhouderij Van Hoof
6151907	Linssen cs Advocaten	602230123	H. van den Bragt
6151903	Linssen cs Advocaten	602180623	J.P.G.M. Broeders en VOF Broeders
6151906	Linssen cs Advocaten	666222514	Maatschap A.H.J. van Engelen en J.P.A. Engelen
6151908	Linssen cs Advocaten	602210423	JEGG BV en Dhr. P. Smits
6151313	Linssen cs Advocaten	602220434	Familie Welvaarts Boxtel BV
6151994	Rombou B.V.	1000000/SvS	
6152124	Rombou B.V.	6610607626/SvS	Pluimveebedrijf van Zeeland
6152131	Rombou B.V.	661060661/SvS	S.M.G.J. van Summeren
6150918	Van Dun Advies BV	FH/08121-044	J.W.A. van Kasteren
6151059	Van Dun Advies BV	H/97129-044	John Baijens
6152001	Van Dun Advies BV	H/03113-174	Maatschap ATR
6152916	Van Dun Advies BV	LH/07271-016	Slaakdam Pluimvee BV
6152961	Van Dun Advies BV	FH/07272-041	R. en J. van den Putte
6153044	Van Dun Advies BV	LH/14070/06106.026	Verbeek-van Etten VOF
6153460	Van Dun Advies BV	LH/95020.046	Varkenshouderij Willemse
6153627	Van Dun Advies BV	LH/900795.005	Gebr. De Vries V.O.F.
6153648	Van Dun Advies BV	LH/919001.018/900506.011	Kuijpers Holding BV
6153922	Van Dun Advies BV	LH/901213.018	VOF Kuunders Melkveehouderij
6153942	Van Dun Advies BV	LH/900094.023	J. Hendriks
6153972	Van Dun Advies BV	LH/93224.049	Maatschap Vermeiren Zoontjens
6153989	Van Dun Advies BV	LH/900187.003	Melkveehouderij op de Beemd
6153997	Van Dun Advies BV	LH/11098.042	V.O.F. Crooijmans-Slits
6154000	Van Dun Advies BV	LH/900007.012	Vermeerderingsbedrijf Engelen
6154010	Van Dun Advies BV	LH/900268.017	Peeldijk Minkery BV
6154094	Van Dun Advies BV	LH/900924.017	Maatschap Fleuren Helenaveen
6154099	Van Dun Advies BV	LH/921040.021	V.O.F. Kuunders Nertsen
6154111	Van Dun Advies BV	LH/900821.024	MTP Holding BV, VOF Kuunders en VOF Kuunders Nertsen
6154115	Van Dun Advies BV	LH/918028.013	MTP Holding BV, VOF Kunders en VOF Kuunders Nertsen
6154124	Van Dun Advies BV	LH/920011.016	GRINIE B.V.
6154201	Van Dun Advies BV	LH/18055.021	Maatschap P.A.M Dirven en M.C.B. Dirven
6154340	Van Dun Advies BV	LH/00049.026	Maatschap Kanters
6154352	Van Dun Advies BV	LH/06125.066	Kavar Holding B.V.
6154364	Van Dun Advies BV	LH/97041.060	P. Bertens
6154369	Van Dun Advies BV	Vermeer VOF	Vermeer VOF
6154373	Van Dun Advies BV	LH/98117.	F.J. van de Schoot
6154391	Van Dun Advies BV	LH/Kenmerk	

6154426	Van Dun Advies BV	LH/25203.001	VOF Kuunders Melkveehouderij
6149507	VanBuiten BV	BM-2025-015663	Varkensbedrijf Gezandebaan BV
6151871	VanBuiten BV	BO-2025-008985	Van den Boomen Farm V.O.F.
6153199	VanBuiten BV	BM-2025-016642	VOF Agrapork Someren